

Департамент науки і освіти
Харківської обласної державної адміністрації

Харківська академія неперервної освіти

Розвиток освіти Харківщини

Інформаційно-аналітичні матеріали

Харків
2022

*Матеріали підготували фахівці
Департаменту науки і освіти Харківської обласної державної адміністрації,
КВНЗ «Харківська академія неперервної освіти»,
КЗ «Харківська обласна Мала академія наук Харківської обласної ради»,
КЗ «Харківська обласна станція юних туристів» Харківської обласної ради,
КЗ «Харківський обласний Палац дитячої та юнацької творчості»*

**Розвиток освіти Харківщини. Інформаційно-аналітичні матеріали
2021/2022 навчальний рік. – Харків: Харківська академія неперервної
освіти, 2022. – 80 с.**

Розвиток освіти Харківщини у 2022 році

Розвиток дошкільної, загальної середньої та позашкільної освіти Харківської області протягом 2021/2022 навчального року було спрямовано на реалізацію мети і стратегічних завдань щодо впровадження концептуальних ідей Нової української школи, нових Державних стандартів дошкільної, початкової та базової середньої освіти, забезпечення якісного підвищення кваліфікації керівних кадрів і педагогічних працівників закладів дошкільної, загальної середньої, позашкільної, професійної (професійно-технічної) освіти, наукового та методичного супроводу реформ у сфері освіти регіону, проведення на базі закладів освіти теоретичних і прикладних досліджень у галузі освіти.

Складним випробуванням і важливим завданням для педагогічних працівників стало здійснення освітнього процесу в дистанційній формі в умовах воєнного стану. З метою надання методичної допомоги різним категоріям педагогічних працівників комунальним вищим навчальним закладом «Харківська академія неперервної освіти» з 1 квітня 2022 року внесено корективи в план роботи з метою підвищення кваліфікації та надання адресної допомоги педагогічним працівникам із питань створення безпечних умов у закладах освіти, організації освітнього процесу й управлінської діяльності в закладі освіти в умовах воєнного стану, психологічної підтримки учасників освітнього процесу, здійснення моніторингової діяльності та інших актуальних питань.

Підвищення кваліфікації педагогічних працівників

У I півріччі 2022 року в Академії за різними формами *пройшли планове навчання з підвищення кваліфікації та отримали свідоцтво або сертифікат 10935 педагогів і керівників* закладів освіти області. Крім основних курсів підвищення кваліфікації (**5648** осіб), було запроваджено й інші форми: фахові спецкурси – **836** осіб, тематичні спецкурси за вибором педагогів – **4451** особа.

З метою реалізації державної політики у сфері реформування загальної середньої освіти «Нова українська школа» було організовано навчання за програмами підвищення кваліфікації вчителів 5-6 класів і керівництва закладів загальної середньої освіти до реалізації наступного рівня реформи НУШ – упровадження Державного стандарту базової середньої освіти.

Для підвищення якості цієї діяльності було оновлено зміст, форми й методи підвищення кваліфікації, складено нові освітні програми за всіма напрямками, які дозволили поглибити, розширити знання з окремих найважливіших або актуальних тем навчальних предметів чи сфер діяльності педагогічних працівників. З метою посилення привабливості для педагогів області змісту й умов для підвищення кваліфікації зміст освітніх програм містить роз'яснення та просування ідей Концепції «Нова українська школа»; тематика навчальних занять складена на основі вивчення запитів педагогів

регіону; на заняттях використовуються активні та інтерактивні форми навчання.

У зв'язку з уведенням воєнного стану в Академії було вжито відповідних заходів: перехід на роботу у віддаленому режимі; організація освітнього процесу в дистанційній формі, для чого підготовлено та розміщено для педагогів області **173 навчально-методичні комплекси, адаптовано та розміщено на спеціально створеному сайті «Дистанційна освіта» навчальні матеріали в обсязі 5507 навчальних годин. Кількість зареєстрованих протягом I півріччя 2022 року користувачів сайту – 13538.**

Для підтримки інтересу педагогів до дистанційної форми навчання запроваджено формат «ПРОМОВІДЕО».

Склад педагогічних працівників, які обрали та пройшли навчання на курсах підвищення кваліфікації в Академії в I півріччі 2022 року: директори закладів дошкільної, загальної середньої, позашкільної освіти, заступники директорів, учителі початкових класів, учителі-предметники, асистенти вчителів у класах з інклюзивним навчанням, педагогічні працівники закладів дошкільної освіти, фахівці інклюзивно-ресурсних центрів, психологи, соціальні педагоги, учителі базових навчальних дисциплін закладів професійної (професійно-технічної) та фахової передвищої освіти.

Науково-методична діяльність

Науково-методичну діяльність КВНЗ «Харківська академія неперервної освіти» у 2021/2022 навчальному році було спрямовано на модернізацію освіти в регіоні, що передбачало розв'язання таких завдань:

- підвищення якості системи освіти в Харківській області шляхом реалізації регіонального проекту «Освітній технопарк Харківщини – 2030»;
- науково-методичний супровід впровадження Базового компонента дошкільної освіти, Державного стандарту початкової середньої освіти й підготовка керівників закладів освіти та педагогічних працівників щодо впровадження нового Державного стандарту базової середньої освіти у 2022/2023 н. р.;
- сприяння оволодінню педагогічними працівниками ЗДО та ЗЗСО навичками побудови взаємодії учасників освітнього процесу на засадах ідей дитиноцентризму та педагогіки партнерства, опанування вчителями інструментарію формувального оцінювання;
- реалізація компетентнісного, діяльнісного та середовищного підходів
- в організації освітнього процесу в закладах дошкільної, загальної середньої та позашкільної освіти;
- підвищення компетентності вчителів щодо підготовки учнів до розв'язування тестових завдань зовнішнього незалежного оцінювання та до міжнародного дослідження PISA;
- підвищення компетентності керівників ЗЗСО та вчителів щодо реалізації виховної функції школи й ролі педагога у становленні та формуванні особистості школяра, ціннісного виховання молодого покоління;
- запровадження ризикоорієнтованого підходу до аналізу результатів моніторингових досліджень якості освіти;
- підвищення психологічної культури педагогічних працівників із питань вікових особливостей розвитку дітей та підлітків;
- підвищення рівня компетентності педагогічних працівників із питань організації здорового та безпечного освітнього простору, організації здорового харчування в закладах освіти;
- сприяння впровадженню в закладах освіти здоров'язберувальних технологій, сучасних методик превентивного виховання;
- створення безбар'єрного простору та організації роботи з дітьми з особливими освітніми потребами.

Здійснювалася координація діяльності новостворених Центрів професійного розвитку педагогічних працівників (далі ЦПРПП) територіальних громад області з реалізації завдань модернізації освіти, підтримки та впровадження інноваційних технологій і ефективного педагогічного

досвіду в практику роботи закладів освіти, проведення аналізу, моніторингу, популяризації психолого-педагогічних знань серед громадськості. Укладено угоди про співпрацю з усіма створеними ЦПРПП та з місцевими органами управління у сфері освіти тих територіальних громад, у яких не створено такі центри. Протягом серпня 2021 – червня 2022 р. також здійснювався організаційний та науково-методичний супровід професійного зростання керівних кадрів і педагогічних працівників різних категорій закладів загальної середньої, дошкільної та позашкільної освіти. Науково-методичні заходи з цими категоріями керівних і педагогічних кадрів проходили в межах реалізації різних регіональних проєктів.

Слід зазначити, що науково-методична й організаційно-методична діяльність у 2021/2022 навчальному році обумовлена певними проблемами, які пов'язані з процесами децентралізації та активного впровадження дистанційної освіти, а в сьогоднішній ще й із воєнним станом держави та дуже складними умовами життєдіяльності в Харківському регіоні. У новоутворених ЦПРПП працює обмежена кількість консультантів, які мають координувати «діяльність професійних спільнот педагогічних працівників». Тому в сучасних умовах реформування освіти велику увагу потрібно приділяти консультативному, науково-методичному супроводу діяльності ТМО, які відіграють ключову роль в

оптимальному забезпеченні на територіальному рівні процесу професійного становлення, удосконалення та розвитку кожного педагога. Наразі актуальною залишається проблема навчання педагогів інтегрувати ключові компетентності та наскрізні вміння, визначені Новою українською школою, у різні навчальні предмети, а також проблема підвищення компетентності вчителів щодо підготовки учнів до розв'язування тестових завдань зовнішнього незалежного оцінювання.

Серед питань, які потребують уваги, залишається та посилюється необхідність підвищення рівня компетентності педагогічних працівників в оволодінні державною мовою в умовах упровадження нового Закону України «Про забезпечення функціонування української мови як державної», реалізації Дорожньої карти щодо імплементації статті 7 «Мова освіти» Закону України «Про освіту». Також особливу увагу було приділено консультуванню вчителів-методистів територіальних методичних об'єднань (ТМО) щодо урізноманітнення форм їх роботи, підготовці педагогів до організації дистанційної освіти, змішаного навчання, опанування змісту нового державного стандарту.

Науково-методична діяльність Харківської академії неперервної освіти спільно з Департаментом науки і освіти й іншими стейкхолдерами здійснювалася за різними напрямками, основні завдання та форми реалізації яких наводимо нижче.

Робота з керівними кадрами

Протягом навчального року проводилася системна діяльність щодо підвищення професійної компетентності керівних кадрів. Так, постійно здійснюється організаційний та науково-методичний супровід роботи новостворених Центрів професійного розвитку педагогічних працівників, новопризначених директорів і заступників директорів із навчально-виховної роботи закладів загальної середньої освіти, директорів опорних закладів загальної середньої освіти міських, селищних, сільських територіальних громад області, заступників директорів із навчально-виховної роботи закладів загальної середньої освіти обласного та державного підпорядкування.

Робота проводиться з метою підвищення рівня професійної компетентності зазначених вище категорій керівних і педагогічних працівників Харківського регіону в межах реалізації регіональних Проєктів: «Підвищення ефективності професійної майстерності (управлінської діяльності) керівників закладів загальної середньої освіти у позакурсний період» і «Модернізація освітнього простору Харківської області в умовах децентралізації». Координацію діяльності щодо підвищення професійної компетентності керівників закладів освіти здійснює Центр організаційно-методичної роботи з керівними кадрами КВНЗ «Харківська академія неперервної освіти».

- Підвищення кваліфікації керівних і педагогічних кадрів здійснюється протягом останніх років у форматі чотирьох Шкіл

(по 8 занять – 30 годин/ 1 ЄКТС):

- Школа новопризначеного директора закладу загальної середньої освіти;
- Школа новопризначеного заступника директора з навчально-виховної роботи закладу загальної середньої освіти;
- Школа директора опорного закладу загальної середньої освіти;
- Школа новопризначеного директора та консультанта Центру професійного розвитку педагогічних працівників.

А також проводиться постійно діючий науково-практичний семінар для заступників директорів із навчально-виховної роботи ЗЗСО обласного та державного підпорядкування.

Робота Шкіл в умовах дистанційної форми навчання проводилась у форматі науково-практичних вебсемінарів.

Підвищено рівень компетентності директорів і консультантів Центрів професійного розвитку педагогічних працівників із питань моніторингової діяльності, модернізації початкової освіти, здійснення психолого-педагогічного супроводу інклюзивного навчання, організації виховного процесу тощо.

Поглиблено, розширено знання з актуальних питань професійної компетентності керівників опорних шкіл щодо управління школою на основі стратегічного менеджменту, моніторингу внутрішньої

системи забезпечення якості освіти, управління освітнім процесом.

Практична спрямованість проведених методичних заходів щодо нормативно-правового забезпечення закладу загальної середньої освіти, створення та функціонування внутрішньої системи забезпечення якості освіти, психології управління та інклюзії в школі, організації моніторингових досліджень, методичної роботи з педагогами та їх професійного розвитку в умовах дистанційної форми навчання сприяла підвищенню рівня професійної компетентності новопризначених директорів і заступників директорів із навчально-виховної роботи ЗЗСО.

У грудні 2021 року за підсумками роботи зазначених вище Шкіл отримали сертифікати про підвищення кваліфікації (30 годин / 1 ЄКТС):

- 22 новопризначені директори закладів загальної середньої освіти;
- 29 новопризначених заступників директорів із навчально-виховної роботи закладів загальної середньої освіти;
- 34 директори опорних закладів загальної середньої освіти;
- 67 осіб (18 директорів і 49 консультантів) Центрів професійного розвитку педагогічних працівників.

З січня 2022 року за пропозиціями керівників місцевих органів управління у сфері освіти тих громад, де не створено Центрів професійного розвитку педагогічних працівників, **відкрито**

Школу новопризначеного спеціаліста відділу (управління) освіти міської, селищної, сільської територіальної громади.

З січня 2022 року роботу Шкіл продовжено з новим складом слухачів за профілями у форматі *Meet-конференцій*.

З 1 квітня 2022 року всі науково-методичні заходи здійснювалися в асинхронному режимі. Учасникам пролонгованих форм методичної роботи пропонуються кейси матеріалів для опрацювання, а також тестові або практичні завдання. Зі слухачами Шкіл постійно здійснюється зворотний зв'язок. Усі веб-семінари були підготовлені та проведені спільно, об'єднані єдиною тематикою для всіх зазначених вище категорій: керівників/заступників директорів із навчально-виховної роботи ЗЗСО, директорів/консультантів ЦПРПП, спеціалістів МОУСО, де не створено ЦПРПП – учасників шкіл за темами:

- «Психологічна компетентність керівника закладу загальної середньої освіти щодо організації освітнього процесу в умовах воєнного стану» (07.04.2022, 65 осіб);
- «Організація безпечного освітнього середовища в закладах освіти в умовах воєнного стану» (14.04.2022, 75 осіб);
- «Упровадження інформаційно-комунікаційних технологій як необхідної складової організації управління школою. Кібербезпека» (12.05.2022, 70 осіб);
- «Забезпечення наступності між закладами дошкільної та початкової освіти» (18.05.2022, 70 осіб);
- «Роль керівника закладу освіти в організації моніторингових досліджень на локальному рівні» (26.05.2022, 73 особи);

- «Організаційно-методичні засади початку 2022/2023 навчального року» (16.06.2022, 77 осіб);
- «Організаційно-педагогічний супровід інклюзивної освіти» (23.06.2022, 68 осіб).

За програмами зазначених Шкіл надається теоретична та практична допомога керівникам і педагогічним працівникам із питань реалізації основних положень реформи повної загальної середньої освіти, реалізації Державного стандарту базової середньої освіти в умовах дистанційного навчання учнів за модельними програмами, упровадження сучасних форм і методів управління освітою, інноваційних технологій, створення умов для особистісного розвитку учасників освітнього процесу, створення безпечно-

го середовища, психологічного супроводу цієї роботи в умовах воєнного часу.

За підсумками роботи зазначених вище Шкіл у червні 2022 року отримали сертифікати (30 годин / 1 ЄКТС) про підвищення кваліфікації 68 слухачів (16 новопризначених директорів закладів загальної середньої освіти; 20 новопризначених заступників директорів із навчально-виховної роботи закладів загальної середньої освіти; 23 консультанти Центрів професійного розвитку педагогічних працівників, 9 спеціалістів МОУСО).

Також у 2022 році підготовлено веб-консультації з питань управління закладом освіти в умовах воєнного стану в асинхронному форматі (21.04.2022, 08.06.2022, охоплено понад 100 осіб).

Реалізація освітніх проєктів

У 2021/2022 навчальному році Академією здійснювався науково- і організаційно-методичний супровід реалізації проєктів: міжнародних – **33**, всеукраїнських – **44**, регіональних – **17**. Схвалено колегією Департаменту науки і освіти Харківської обласної державної адміністрації новий Регіональний проєкт підвищення якості освіти «Освітній технопарк Харківщини – 2030», у межах якого створено **15** креативних ХАБів за різними сучасними напрямками. До участі в цьому проєкті залучені заклади вищої освіти, загальної середньої освіти майже всіх територіальних громад області та районів м. Харків. Серед координаторів –

КВНЗ «Харківська академія неперервної освіти».

Традиційно Харківська академія неперервної освіти бере участь у розробці та запровадженні наукових досліджень у галузі безперервної освіти, організовує роботу експериментальних майданчиків, опорних і базових навчальних закладів, на замовлення Міністерства освіти і науки України організовує апробацію навчальної літератури, здійснює експертизу методичних посібників, авторських навчальних програм. Академія є безпосереднім виконавцем програми Харківської обласної ради «Новий освітній простір Харківщини».

Переважна кількість проєктів спрямована на комплексний підхід до вдосконалення компетентностей учителів-предметників згідно з професійним стандартом учителя закладу загальної середньої освіти, підготовку до впровадження нового Державного стандарту базової середньої освіти, а також організацію та проведення професійних конкурсів, фестивалів, виставок, всеукраїнських учнівських олімпіад і конкурсів.

Так, у 2021/2022 році Центром методичної та аналітичної роботи й Центром громадянського виховання здійснювався організаційно-методичний супровід участі закладів освіти Харківської області в таких проєктах міжнародного, всеукраїнського та регіонального рівнів:

- **Освітній проєкт міжнародного рівня «Сприяння освіті»** – упровадження ЛЕГО-технологій з використанням ЛЕГО-конструктора (партнери проєкту: МОН України та фонд LEGO Foundation, Королівство Данія); упроваджується на базі 28 закладів дошкільної освіти та 5 закладів загальної середньої освіти обласного підпорядкування.

- Освітній проєкт **всеукраїнського рівня «Педагогічні умови становлення і розвитку особистості на ранніх етапах онтогенезу»** (2019–2022 роки) упроваджувався на базі Ізюмського дошкільного навчального закладу (ясел-садка) № 13 компенсуючого типу (санаторний) Ізюмської міської ради Харківської області та КЗ «Дошкільний навчальний заклад (ясла-садок) № 279 Харківської міської ради» (наказ Міністерства освіти і науки України від 21.02.2020 № 266 «Про реалізацію інноваційного освітньо-

го проєкту всеукраїнського рівня за темою «Педагогічні умови становлення і розвитку особистості на ранніх етапах онтогенезу» у 2019–2022 роках»). Керівник освітнього проєкту – Гавриш Н.В., доктор педагогічних наук, професор, провідний науковий співробітник лабораторії дошкільної освіти і виховання Інституту проблем виховання НАПН України.

- **Освітній проєкт всеукраїнського рівня «Розроблення і впровадження навчально-методичного забезпечення для закладів загальної середньої освіти в умовах реалізації Державного стандарту базової середньої освіти» (2021–2027 рр.)**.

Здійснено організаційний і науково-методичний супровід реалізації завдань проєкту в регіоні, зокрема в закладах загальної середньої освіти, які розпочали його пілотування:

1. КЗ «Богодухівський ліцей № 2» Богодухівської міської ради Богодухівського району Харківської області;
2. Красноградському закладі загальної середньої освіти I–III ступенів № 1 ім. О.І. Копилека Красноградської районної ради Харківської області;
3. Хорошкій загальноосвітній школі I–III ступенів Харківської районної ради Харківської області;
4. Харківській гімназії № 12 Харківської міської ради Харківської області.

- **Освітній проєкт всеукраїнського рівня «Я – дослідник»**. У реалізації проєкту взяли участь п'ять закладів освіти Харківської області: Харківська гімназія № 55 Харківської міської ради; Первомайський ліцей № 6 Первомайської

міської ради Лозівського району; Люботинська гімназія № 1 Люботинської міської ради Харківського району; Шевченківський ліцей Шевченківської селищної територіальної громади Куп'янського району; Балаклійська загальноосвітня школа I-III ступенів № 2 Балаклійської міської ради Ізюмського району. Реалізація проєкту розпочалася з початкової школи за рахунок проведення уроків, які були спрямовані на встановлення міжпредметних зв'язків. У проєкті використовувалися ІТ, STEM-технології, ефективність яких перевірена експериментально.

- Регіональний освітній проєкт «Підвищення якості й результативності загальноосвітньої підготовки, конкурентоспроможності випускників в умовах викликів сучасності» (2021 – 2024 рр.).

У межах проєкту систематично надається як адресна науково-методична допомога педагогам, так і практична допомога учням 11-х класів. Заходами проєкту у 2021/2022 навчальному році охоплено 26 738 випускників і 1648 учителів предметів, які виносяться на ЗНО.

- Регіональний освітній проєкт «Формування підприємливості та фінансової грамотності учасників освітнього процесу» (2021 – 2024 рр.).

Проєкт спрямований на реалізацію мети – створення оптимальних умов для формування та розвитку підприємницьких і фінансових компетентностей учасників освітнього процесу шляхом розширення мережі закладів загальної середньої освіти Харківської області, у яких вивчаються курс «Фінансова грамот-

ність» та інші курси за вибором економічного спрямування; підвищення рівня професійної кваліфікації педагогічних працівників, підтримка й посилення співпраці між ними.

У 2021/2022 навчальному році заходами проєкту охоплено **329** учителів курсів економічного спрямування та **555** учнів закладів ЗСО Харківської області.

- Організаційно-методичний освітній проєкт «Володіння технологією змішаного навчання – складова професійної компетентності сучасного вчителя правознавства та громадянської освіти» (2021 – 2022 рр.).

До участі в проєкті долучилися **130** учителів правознавства та громадянської освіти області.

Під час реалізації проєкту особлива увага приділяється вдосконаленню інфомедійної компетентності педагогів, опрацюванню розроблених міжнародною організацією IREX методик медійної та інформаційної грамотності, шляхам інтеграції інфомедійної грамотності в навчальну програму «Основи правознавства» для 9 класу, пріоритетним завданням учителя суспільствознавчих дисциплін у контексті реалізації Концепції Нової української школи, дистанційному та змішаному навчанню учнів.

- Регіональний освітній проєкт «Підтримка діяльності ЗЗСО Харківської області з навчанням мовами національних меншин у галузі багатомовної освіти» (2019 – 2022 рр.).

Для створення оптимальних умов щодо зміцнення та утвердження державної мови в системі багатомовної освіти в

Харківській області з 2019 року реалізувався регіональний освітній проєкт «Підтримка діяльності закладів загальної середньої освіти Харківської області з навчанням мовами національних меншин у галузі багатомовної освіти».

Охоплено **87** педагогів із **16-ти** закладів загальної середньої освіти Харківщини – учасників проєкту.

- Організаційно-методичний проєкт «Підвищення якості підготовки учнів Харківської області до Всеукраїнських учнівських олімпіад і турнірів» (2020 – 2022 рр.).

У межах проєкту створена система роботи з обдарованими учнями Харківщини та з педагогами щодо підготовки школярів до участі в інтелектуальних змаганнях різних рівнів.

На базі Харківського національного університету імені В. Н. Каразіна Харківщина протягом першого півріччя 2021/2022 навчального року приймала Всеукраїнські учнівські Інтернет-олімпіади з математики, економіки, географії. Методисти Центру методичної та аналітичної роботи здійснювали організаційно-методичну підтримку цих заходів, консультування науковців університету щодо особливостей проведення Інтернет-олімпіад, брали участь у роботі журі.

Протягом січня – лютого 2022 року в дистанційному та очному форматі проведено III (обласний) етап Всеукраїнських учнівських олімпіад із 20-ти навчальних предметів: української мови та літератури, російської мови та літератури, англійської мови, німецької мови, французької мови, іспанської мови, мови іврит і єврейської літератури, історії, пра-

вознавства, економіки, фізики, астрономії, біології, екології, хімії, географії, математики, інформатики, інформаційних технологій, трудового навчання.

Загалом у III етапі олімпіад узяли участь **2 455** учнів закладів ЗСО Харківської області – переможців II (районного) етапу цих змагань. Переможців обласного етапу визначено з 18 олімпіад, їх кількість складає **1144**. Через оголошення воєнного стану 24.02.2022 роботи учасників III етапу олімпіад із російської мови (дата проведення – 18.02.22) та трудового навчання (19.02.22) члени журі не встигли перевірити й відповідно провести апеляції згідно з робочими планами олімпіад, визначити переможців.

За ініціативи членів журі IV етапу Всеукраїнської учнівської олімпіади з хімії та волонтерів у березні – квітні 2022 року було проведено заочний тур III дистанційної Всеукраїнської учнівської олімпіади з хімії, за результатами якого до фіналу було запрошено **7** учнів закладів ЗСО Харківщини.

Фінальний тур III дистанційної Всеукраїнської учнівської олімпіади з хімії відбувся в травні – червні 2022 року. Переможцями в ньому стали дві школярки Харківщини: Клименко Дар'я, учениця 11 класу Харківської гімназії № 47 Харківської міської ради Харківської області, та Камалова Еліна, учениця 10 класу Харківської гімназії № 144 Харківської міської ради Харківської області.

- Освітній проєкт «Освітньо-екологічний центр «Екологічна освіта майбутнього» (спільно з Харківським національним університетом міського господарства імені О.М. Бекетова) (2021 – 2024 рр.).

У 2021 році проєкт об'єднав **29** закладів загальної середньої освіти, було започатковано онлайн-платформи («#BeketovOpenSpace2020»; «#BeketovOpenAir») та створено онлайн-ресурс для консультаційних онлайн-заходів і наукової підтримки обдарованих учнів із питань виконання досліджень і створення екологічних проєктів у межах олімпіади з екології («Наука та Школа»).

У межах проєкту з жовтня 2021 року на базі Харківського національного університету міського господарства імені О. М. Бекетова розпочала роботу школа розвитку «Юний еколог». Метою її є сприяння розвитку школярів як науковців, як багатогранних, творчих і цілісних особистостей. Учасники школи – учні закладів загальної середньої освіти міста Харкова й області, студенти й аспіранти. Навчанням охоплено **200** учнів із **29-ти** закладів загальної середньої освіти області.

- Організаційно-методичний проєкт «Супровід Міжнародних, Всеукраїнських, обласних учнівських конкурсів» (2020 – 2022 рр.).

Міжнародний конкурс з української мови імені Петра Яцика

I етап XXII Міжнародного конкурсу з української мови імені Петра Яцика відбувся 9 листопада 2021 року, у День української писемності та мови, у закладах загальної середньої освіти територіальних громад Харківської області, районів міста Харкова та в закладах загальної середньої освіти обласного й державного підпорядкування.

23 листопада 2021 року відбувся II (у територіальних громадах, районах м. Ха-

ркова і на рівні закладів загальної середньої освіти обласного та державного підпорядкування) етап XXII Міжнародного конкурсу з української мови імені Петра Яцика, у якому взяли участь **6340** школярів.

III (обласний) етап конкурсу відбувся 21 грудня 2021 року (дистанційно), у ньому взяли участь **100** учнів. За підсумками цього етапу оргкомітет і журі конкурсу визначили **27** переможців.

У IV (підсумковому) етапі конкурсу, який проводився 24 червня 2022 року, змогли взяти участь **13 учнів із 27 переможців** обласного етапу. Інші школярі не змогли взяти участь у змаганні з об'єктивних причин (перебування поза межами України, відсутність техніки тощо).

Міжнародний мовно-літературний конкурс учнівської та студентської молоді імені Тараса Шевченка

17 листопада 2021 року в дистанційному форматі відбувся II (у територіальних громадах, районах м. Харкова й на рівні закладів загальної середньої освіти обласного та державного підпорядкування) етап XII Міжнародного мовно-літературного конкурсу учнівської та студентської молоді імені Тараса Шевченка. Учасниками II етапу конкурсу були **5715** школярів.

III (обласний) етап конкурсу відбувся 15 грудня 2021 року, у ньому взяли участь **100** учнів. За підсумками цього етапу конкурсу оргкомітет і журі конкурсу визначили **21** переможця.

05 лютого 2022 року в Харківській області на базі КВНЗ «Харківська академія неперервної освіти» проводився фінальний етап XII Міжнародного мовно-

літературного конкурсу учнівської та студентської молоді імені Тараса Шевченка (всеукраїнський рівень), у якому взяли участь **19** школярів Харківщини. Із них **16** стали переможцями.

Всеукраїнський конкурс учнівської творчості, що проходить під гаслом «Об'єднаймося ж, брати мої!», у номінаціях «Література» та «Історія України і державотворення»

Протягом січня 2022 року проходив III (обласний) етап Всеукраїнського конкурсу учнівської творчості «Об'єднаймося ж, брати мої!» за темою «Заради честі, миру і майбутнього України».

У номінації «Література» взяли участь **80** учнів закладів ЗСО Харківської області. Визначено **37** переможців: I місце – 5, II місце – 10, III місце – 22.

У номінації «Історія України і державотворення» було **55** учасників, із яких **25** стали переможцями: I місце – 5, II місце – 7, III місце – 13.

У фінальному етапі, який проведено в лютому 2022 року на всеукраїнському рівні, **2** учні Харківщини стали переможцями.

Обласний фестиваль ораторського мистецтва

На виконання Обласної програми розвитку освіти «Новий освітній простір Харківщини» на 2019–2023 роки, затвердженої рішенням обласної ради від

06 грудня 2019 року № 817-VII (XVIII сесія VII скликання), із метою виявлення та підтримки лінгвістично обдарованих дітей, сприяння розкриттю їхнього таланту, формування громадянської, соціальної та загальнокультурної компетентностей, виховання почуття національної гідності й патріотизму, із нагоди Дня української писемності та мови в жовтні 2021 року проведено з використанням онлайн-сервісів Обласний фестиваль ораторського мистецтва, присвячений 150-річчю від дня народження Лесі Українки, за темою «Для гордої і владної душі життя і воля – на горі високій» серед учнів 10-11 класів закладів загальної середньої освіти Харківської області.

У фестивалі взяли участь **54** учні 10-11 класів закладів загальної середньої освіти Харківської області, 6 учнів закладів загальної середньої освіти обласного та державного підпорядкування, 1 учень приватного закладу загальної середньої освіти. Учасники фестивалю розмістили свої виступи з означеної теми на сервісі YouTube. Оргкомітет і журі фестивалю визначили **13** переможців і **18** лауреатів.

9 листопада 2021 року, з нагоди відзначення Дня української писемності та мови, з використанням онлайн-сервісів відбулося нагородження переможців і лауреатів Обласного фестивалю ораторського мистецтва дипломами та цінними подарунками.

Пролонговані форми методичної роботи з учителями-предметниками

В умовах неперервної освіти та з метою задоволення професійних запитів педагогічних працівників різних категорій надзвичайно актуальними й запитуваними виявилися пролонговані форми методичної роботи, що є складовою освітніх програм курсів підвищення кваліфікації. Так, у 2021/2022 навчальному році для педагогічних працівників різними методичними структурними підрозділами Академії у співпраці з науково-педагогічними працівниками кафедр організовано в таких пролонгованих формах :

- 18 шкіл педагогічної майстерності;
- 5 тематичних педагогічних майстерень;
- 2 мобільні творчі колективи;
- 3 методичні івенти;
- 1 методичний кластер;
- 2 методичні колоквиуми;
- 1 методичний марафон;
- **1 методичний коучинг-консалтинг;**
- 2 творчі студії;
- 2 постійно діючі семінари.

Усього згідно з програмами пролонгованих форм роботи проведено **126 заходів**, у яких узяли участь **3570 осіб**.

Для вчителів-предметників Центром методичної та аналітичної роботи за звітний період було організовано навчання в п'яти тематичних школах (проведено 10 занять, охоплено 239 педагогів), у двох педагогічних майстернях (проведено 4 заходи, узяли участь 98 учителів) і в

одній творчій студії (проведено 3 заняття, охоплено 64 педагоги). У цьому навчальному році закінчили свою роботу три мобільні творчі колективи (проведено 3 заключні заходи, залучено до спілкування 40 педагогів). Зміст діяльності з учасниками цих форм роботи був спрямований на розвиток різних компетентностей учителів відповідно до професійного стандарту вчителя ЗЗСО.

1. «Онлайн-школа нового українського правопису»

В умовах упровадження основних змін нової редакції українського правопису в освітній процес для вчителів-філологів була організована «Онлайн-школа нового українського правопису». Навчання в ній пройшли **118** учителів української мови та літератури, які отримали про це відповідні сертифікати (12 годин).

2. Школа грамотності для вчителів-предметників «Практичний курс української мови (з урахуванням змін нової редакції українського правопису)»

Оскільки в умовах повного переходу закладів загальної середньої освіти на українську мову навчання гостро стоїть питання підвищення мовної та мовленнєвої грамотності всіх учителів-предметників, методистами Центру методичної та аналітичної роботи у 2022 році організована Школа грамотності для вчителів-предметників «Практичний курс української мови (з урахуванням

змін нової редакції українського правопису)». На жаль, Школа розпочала свою роботу в період воєнного стану, тому не всі із зареєстрованих заздалегідь учителів змогли взяти участь у перших її заняттях. На сьогодні охоплено **40** педагогів, але поступово кількість учасників буде збільшуватися.

3. Школа за темою «Інтеграція ключових умінь XXI століття в навчальні предмети Нової української школи»

Одним із наскрізних завдань сучасного освітнього процесу, визначених Концепцією «Нова українська школа», є розвиток критичного мислення всіх здобувачів освіти.

Саме з цією метою у 2021/2022 навчальному році проводилася Школа, яка об'єднала **30** учителів різних навчальних предметів.

Модератори Школи особливу увагу приділили оволодінню вчителями технологією проведення уроку з розвитку критичного мислення, навчили застосовувати цю технологію відповідно до предметного наповнення, мети й дидактичних завдань, типу уроку (це – набуття нових знань чи формування умінь тощо).

4. Школа педмайстерності вчителя географії «Підвищення географічної компетентності та якості підготовки учнів до ЗНО з географії» (учителі географії закладів загальної середньої освіти)

З метою надання практичної допомоги сучасному вчителю географії щодо урізноманітнення форм організації навчально-пізнавальної діяльності учнів із цього життєво важливого предмета в різ-

них режимах (традиційний, інтерактивний і самостійна робота) та якісної підготовки учнів до ЗНО у квітні 2022 року розпочала роботу Школа педмайстерності вчителя географії, у якій на сьогодні беруть участь **30** педагогів.

5. Школа розвитку професійної компетентності вчителя фінансової грамотності (учителі фінансової грамотності)

У межах регіонального освітнього проекту «Формування підприємливості та фінансової грамотності учасників освітнього процесу» було організовано Школу розвитку професійної компетентності вчителя фінансової грамотності, яка розпочала свою роботу у квітні 2022 року. На сьогодні охоплено **22** педагоги.

6. Педагогічна майстерня «Технологія модерації в умовах професійного зростання сучасного вчителя-філолога»

Підвищення рівня професіоналізму вчителів із питань використання освітньої технології модерації на уроках зарубіжної літератури є актуальною проблемою, оскільки динамічні зміни в системі загальної середньої освіти зумовлюють суперечливі тенденції в оцінці професіоналізму вчителів: з одного боку, актуалізується більш глибока спеціалізація діяльності вчителя, з іншого – спостерігається міжгалузєва інтеграція знань, підвищується значущість інтегрованих умінь для здійснення професійної діяльності.

Проаналізувавши потреби й попит учителів зарубіжної літератури, фахівцями академії була розроблена програма

педагогічної майстерні, де сфокусована увага на особливостях освітньої технології модерації на уроках літератури. Учасниками майстерні стали **29** педагогів.

7. Педагогічна майстерня «Література рідного краю. Минуле – сучасне – вічність: талановиті письменники Харківщини»

Забезпечення якості мовно-літературної освіти потребує комплексного підходу, зокрема виховання національно-патріотичної свідомості, любові та поваги до культури, звичаїв і традицій свого народу, готовності до успадкування духовних надбань Батьківщини. І головну роль у цьому відіграють уроки української літератури. Саме ці уроки повинні сприяти процесам самовдосконалення та саморозвитку особистості учнів, для яких приклад вихідців із малої батьківщини має слугувати дієвою морально-етичною школою. Зважаючи на це, у 2021 році започатковано цю педагогічну майстерню, у якій беруть участь **78** педагогів.

8. Творча студія «Особливості реалізації змісту громадянської та історичної освітньої галузі Державного стандарту базової середньої освіти (нові методичні підходи та навчально-методичне забезпечення)»

Учителі правознавства та громадянської освіти переважно мають фахову історичну освіту, а не юридичну, отже, потребують розвитку фахової майстерності щодо методики формування громадянської компетентності учнів, форм і методів освіти в галузі прав людини, зокрема в межах реалізації нового Державного стандарту. Учителі історії також

мають потребу в адресній методичній допомозі щодо використання нових підходів у процесі впровадження нового Держстандарту. Саме розв'язанню цієї проблеми присвячена робота творчої студії, у якій на сьогодні навчаються **64** педагоги.

9. Мобільний творчий колектив (МТК) «Формування підприємливості та фінансової грамотності як інвестиція в людський капітал у Новій українській школі» (спільно з кафедрою соціально-гуманітарної освіти)

У межах регіонального освітнього проекту «Формування підприємливості та фінансової грамотності учасників освітнього процесу» було організовано мобільний творчий колектив за темою «Формування підприємливості та фінансової грамотності як інвестиція в людський капітал у Новій українській школі», до складу якого увійшли **15** учителів курсів економічного спрямування.

10. Мобільний творчий колектив (МТК) «Навчально-методичний кейс інтегрованого курсу «Природничі науки»

Оскільки Державним стандартом базової середньої освіти передбачено впровадження нового інтегрованого курсу «Природничі науки», до якого не розроблене навчально-методичне забезпечення, Центром методичної та аналітичної роботи було організовано роботу мобільного творчого колективу за темою «Навчально-методичний кейс інтегрованого курсу «Природничі науки», до якого ввійшли **15** педагогів.

11. Мобільний творчий колектив (МТК) «Методична майстерня медіаграмотного правознавця»

Під час роботи МТК модератори особливо увагу приділили вдосконаленню інфомедійної компетентності педагогів, опрацювали розроблені міжнародною організацією IREX методики медійної та інформаційної грамотності; спільно з **15-ма** учасниками МТК розробили методичні рекомендації для вчителів правознавства закладів загальної середньої освіти щодо інтеграції інфомедійної грамотності в навчальну програму «Основи правознавства» для 9 класу.

Протягом квітня – червня 2022 року з метою надання адресної методичної допомоги з актуальних питань організації освітнього процесу в умовах воєнного стану різним категоріям педагогічних працівників Центром методичної та аналітичної роботи, окрім планових занять у тематичних школах, педагогічних майстернях і творчих студіях, проведено **14** науково-методичних заходів в асинхронному форматі (у тому числі **3** вебконсультації), організовано зворотний зв'язок, проаналізовано нагальні потреби освітян. Загалом цими заходами охоплено **239** педагогів. Заходи передбачали адресну методичну допомогу різним категоріям учителів-предметників закладів загальної середньої освіти. Тематика заходів була присвячена розгляду актуальних питань організації освітнього процесу, оцінювання навчальних досягнень учнів, національно-патріотичного виховання в умовах воєнного стану. Особливу увагу в травні було приділено підготовці до проведення національного мультипредметного тесту. Особливості його проведення висвітлювалися не лише в матеріалах

вебсемінарів, через вебконсультації, але й під час індивідуального консультування та в інтернет-спільнотах, організованих методистами спеціально для спілкування з освітянами в такий складний час.

Серед актуальних тем різних форм методичної роботи особливо зацікавили педагогів такі:

- **Дистанційна педагогічна STEM-студія** «STEM-освіта: інноваційні проекти для НУШ»;

- **Віртуальна майстерня** «Підвищення рівня професійної майстерності, поглиблення теоретичних знань і набуття практичних умінь та навичок щодо розв'язування тестових завдань»;

- **Вебсемінар** «Методичні аспекти навчання школярів розв'язувати задачі з фізики в умовах синхронного та асинхронного режимів навчання»;

- **Вебконсультація** за темою «Особливості підсумкового оцінювання у 2021/2022 навчальному році»;

- **Вебконсультація** за темою «Заповнення сторінок класних журналів учителями, які виїхали за межі населеного пункту розташування закладів ЗСО та проводять уроки дистанційно»;

- **Дистанційний семінар** «Фінансова грамотність в умовах війни»;

- **Творча вебстудія** «Національно-патріотичне виховання сучасних школярів на кращих зразках української поезії»;

- **Вебсемінар** «Особливості ЗНО 2022 – національний мультипредметний тест. Українська мова»;

- **Вебсемінар** «Особливості ЗНО 2022 – національний мультипредметний тест. Математика»;

- **Вебсемінар** «Упровадження та навчально-методичне забезпечення інтегрованого курсу «Пізнаємо природу» у 2022/2023 н. р.»;

- **Методичні рекомендації** для вчителів української мови та літератури щодо відзначення 300-річчя від дня народження видатного українського письменника Григорія Сковороди;

- **Вебсемінар** «Географічна освіта НУШ. Реалізація Державного стандарту базової середньої освіти в модельних навчальних програмах із географії»;

- **Вебсемінар** «Упровадження та навчально-методичне забезпечення інтегрованого курсу «Довкілля. 5-6 класи» у 2022/2023 навчальному році»;

Методистами Центру методичної та аналітичної роботи, крім запланованих методичних заходів, протягом місяця було організовано спілкування **16-ти** спільнот (з учителями-предметниками та керівниками ТМО) у месенджерах Telegram і Viber. Піднімалися актуальні питання організованого закінчення нав-

чального року, підсумкового оцінювання навчальних досягнень учнів в умовах воєнного стану, обговорювалися проблеми, здійснювався обмін досвідом, надавалися відповідні консультації, зокрема з таких питань, які найбільш турбують зараз учителів-предметників:

- особливості закінчення 2021/2022 н. р. та планування на 2022/2023 н. р. (зокрема, було надано консультації щодо переліку курсів за вибором, які мають чинний гриф Міністерства освіти і науки України);
- аналіз модельних навчальних програм, які будуть упроваджуватися в освітній процес закладів загальної середньої освіти;
- - як на прикладі подій, які відбуваються в Україні наразі, можна пояснити школярам певні терміни та поняття, закони і процеси тощо, які є в навчальних програмах.

Підготовка педагогічних працівників до впровадження нового Державного стандарту базової середньої освіти та роботи за модельними програмами

У 2021/2022 навчальному році розпочато потужну організаційну та науково-методичну діяльність із підготовки педагогічних працівників до впровадження з 2022/2023 навчального року нового Державного стандарту базової середньої освіти, а саме:

1. Перед початком освітнього процесу було проведено три локації для консультантів Центрів професійного розвитку педагогічних працівників, керівників ТМО вчителів філологічних, природничо-математичних і суспільно-гуманітарних дисциплін, заступників директорів із навчально-виховної роботи закладів за-

гальної середньої освіти обласного та державного підпорядкування, опорних закладів загальної середньої освіти за темою «Нова українська школа: перехід на наступний рівень, упровадження нового Державного стандарту». Охоплено 602 педагогічні працівники. На локаціях розглянуто:

- питання сутності інновацій в освіті в умовах упровадження нового Державного стандарту (нові модельні програми, інноваційні технології, форми і методи навчання, оригінальні ідеї вирішення педагогічних проблем);
- пріоритетні завдання для вчителів-предметників щодо підвищення якості освіти в умовах упровадження нового Державного стандарту, формування ключових компетентностей і наскрізних умінь у сучасних учнів;
- значення цифровізації освіти та дотримання принципів академічної доброчесності учасників освітнього процесу;
- конкретні практичні рекомендації щодо основних напрямів опрацювання нових модельних програм, опанування сучасних методів навчання в умовах НУШ.

2. У вересні 2021 року методистами Центру методичної та аналітичної роботи було проведено 6 вебінарів для керівників ТМО вчителів-предметників Харківської області щодо планування й організації освітнього процесу, виконання освітніх програм і підготовки до впровадження нового Державного стандарту протягом поточного навчального року.

Під час онлайн-спілкування було окреслено особливості викладання навчальних предметів у 2021/2022 навчальному році, визначено основні завдання та напрями діяльності ТМО вчителів-предметників в умовах реалізації НУШ та підготовки до впровадження нового Держстандарту з 2022/2023 навчального року. У заходах узяли участь **448** учителів.

3. У 4-х пілотних закладах ЗСО Харківщини методистами Центру методичної та аналітичної роботи здійснювався організаційний і науково-методичний супровід реалізації завдань інноваційного освітнього проєкту всеукраїнського рівня «Розроблення і впровадження навчально-методичного забезпечення для закладів загальної середньої освіти в умовах реалізації Державного стандарту базової середньої освіти».

4. Створено банк даних учителів-предметників 5-х класів пілотних закладів ЗСО (усього 68 педагогів), із якими методисти працювали протягом усього навчального року: систематично надавали консультації, адресну методичну допомогу щодо навчання учнів за новими програмами, підручниками, а також щодо оцінювання та впровадження інноваційних технологій у новій українській школі. Окрім того, спільно з методистами-координаторами вчителі здійснювали календарно-тематичне планування освітнього процесу за новим Державним стандартом.

5. 18 листопада 2021 року на запрошення Центру професійного розвитку педагогічних працівників Куп'янської міської ради завідувач Центру Кротова І.В. на міському вебсемінарі надала консультативно-методичну допомогу засту-

пникам директорів із навчально-виховної роботи закладів загальної середньої освіти м. Куп'янська за темою «Про впровадження Державного стандарту базової середньої освіти в ЗЗСО в умовах переходу на наступний рівень навчання».

6. Для підготовки вчителів до роботи за новим Державним стандартом базової середньої освіти та новими модельними й навчальними програмами Центром методичної та аналітичної роботи організовано та проведено 4 пролонговані форми методичної роботи:

- Школа за темою «Інтеграція ключових умінь XXI століття в навчальні предмети Нової української школи» (24 учасники);
- Творча студія «Особливості реалізації змісту громадянської та історичної освітньої галузі Державного стандарту базової середньої освіти (нові методичні підходи та навчально-методичне забезпечення)» (64 учасники);
- Мобільний творчий колектив (МТК) «Формування підприємливості та фінансової грамотності як інвестиція в людський капітал у Новій українській школі» (15 учасників). МТК закін-

чуватиме свою роботу наприкінці 2022 року, за результатами якої будуть розроблені методичні рекомендації для вчителів економічних дисциплін щодо навчання учнів за новим Державним стандартом і новими модельними навчальними програмами;

- Мобільний творчий колектив (МТК) «Навчально-методичний кейс інтегрованого курсу «Природничі науки» (15 учасників). Оскільки Державним стандартом базової середньої освіти передбачено впровадження нового інтегрованого курсу «Природничі науки», до якого не розроблене навчально-методичне забезпечення, члени МТК створили блог «Навчально-методичний кейс інтегрованого курсу «Природничі науки», який допоможе вчителям цього курсу ефективно планувати освітній процес за новими модельними програмами, використовувати інструменти дистанційного навчання в проєктній і дослідницькій діяльності учнів: <http://surl.li/cgotn>

Підготовка учнів до ЗНО

У 2021/2022 навчальному році продовжувалася інтенсивна робота над проблемою підвищення якості підготовки учнів до ЗНО; восени проведено тренувальне тестування серед учнів 11-х класів із різних предметів за програмою, підготовленою фахівцями Академії.

У межах проєкту «Підвищення якості й результативності загальноосвітньої підготовки, конкурентоспроможності випускників в умовах викликів сучасності» (2021 – 2024 рр.) у жовтні 2021 року фахівцями КВНЗ «Харківська академія неперервної освіти» було укладено зо-

шити для тренувального тестування (за завданнями із сертифікаційних робіт ЗНО минулих років), за якими в закладах загальної середньої освіти Харківської області та м. Харкова проведено тестування з учнями 11-х класів. Щорічно велика кількість випускників виявляє бажання пройти це тренувальне тестування. У 2021/2022 н. р. таких одинадцятикласників було **26 738**.

У листопаді – грудні 2021 року з метою надання науково-методичної та практичної допомоги педагогічним працівникам щодо підвищення якості підготовки учнів до зовнішнього незалежного оцінювання з української мови та літератури, математики, історії України, іноземних мов, біології, географії, фізики, хімії в умовах викликів сучасності, а також актуалізації особливостей підготовки учнів до ЗНО – 2022 було проведено методичний хакатон для педагогічних працівників «Шляхи підвищення якості підготовки учнів до ЗНО: проблеми, виклики,

перспективи». Загалом заходами методичного хакатону охоплено **1648** учителів.

У зв'язку з уведенням із 24.02.2022 воєнного стану Міністерством освіти і науки України змінено формат проведення ЗНО – 2022: замість проходження абітурієнтами тестування з окремих предметів, як це було в усі попередні роки, запроваджено національний мультипредметний тест. Відповідно до цих змін до плану роботи Академії було внесено нові науково-методичні заходи. Зокрема, у травні 2022 року проведено два вебсемінари в асинхронному форматі: «Особливості ЗНО 2022 – національний мультипредметний тест. Українська мова» та «Особливості ЗНО 2022 – національний мультипредметний тест. Математика». У заходах узяли участь 21 учитель української мови та літератури й 14 учителів математики. А також Центром моніторингу якості освіти підготовлено дві вебконсультації за темою «Підготовка випускників ЗЗСО до національного мультипредметного тесту».

Взаємодія зі стейкхолдерам

У межах взаємодії з Державною службою якості освіти в Харківській області було розроблено програму курсів підвищення кваліфікації «Особливості інституційного аудиту в ЗЗСО», що обумовлено об'єктивними вимогами до розбудови системи забезпечення якості освіти. Мета цих курсів полягає в наданні педагогічним працівникам базових знань із питань проведення інституційного аудиту в

ЗЗСО та розвитку в них відповідних практичних умінь. Усього у 2021/2022 навчальному році підготовлений **31** освітній експерт для проведення інституційного аудиту в закладах загальної середньої освіти.

Для оперативного реагування на запитання, які виникають у педагогічних працівників щодо викладання навчальних дисциплін, методисти здійснюють

консультативно-методичну допомогу за графіком, який розміщено на сайті Академії. Усього за 2021/2022 навчальний рік проведено 6878 консультацій із різних питань (із них 222 – під час воєнного стану).

Великий потенціал у підвищенні професійної компетентності педагогічних працівників містить співпраця КВНЗ «Харківська академія неперервної освіти» із закладами вищої освіти. Ця взаємодія знаходить відображення в розробці й утіленні спільних проєктів. Так, до створення та роботи в регіональному освітньому проєкті «Підвищення якості й результативності загальноосвітньої підготовки, конкурентоспроможності випускників в умовах викликів сучасності», крім методистів Центру, долучилися науково-педагогічні працівники Харківського національного педагогічного університету імені Г.С. Сковороди, КЗ «Харківська гуманітарно-педагогічна академія» Харківської обласної ради, Харківського національного університету імені В.Н. Каразіна. Стейкхолдером Академії в проєкті «Освітньо-екологічний центр «Екологічна освіта майбутнього» є Харківський національний університет міського господарства імені О.М. Бекетова.

У контексті євроінтеграції, яка залишається головним і незмінним пріоритетом України, особливе значення має формування однієї з ключових компетентностей здобувачів освіти – спілкування іноземними мовами. З метою розв'язання проблеми недостатнього рівня володіння іноземними мовами самими вчителями та використання ними застарілих і традиційних технологій в освітньому процесі КВНЗ «Харківська академія неперервної освіти» тісно співпрацює з такими

міжнародними організаціями: Британською Радою в Україні; Goethe-Institut в Україні; Французьким інститутом і Посольством Франції в Україні. На сьогодні в межах цієї співпраці особлива увага першочергово приділяється підготовці вчителів іноземних мов до навчання учнів 5-9-х класів за новим Державним стандартом базової середньої освіти, який упроваджуватиметься з 2022/2023 н. р.

Активна взаємодія із зовнішніми стейкхолдерами здійснювалася Центром практичної психології, соціальної роботи та здорового способу життя. Так, у межах співпраці з Благодійним Фондом «Здоров'я жінки і планування сім'ї» 16.09.2021 проведено конференцію «Роль статевого виховання у профілактиці сексуального та гендерно зумовленого насильства». У співпраці з інформаційно-дослідним центром «Інтеграція та розвиток» із 6 по 10 жовтня 2021 року взяли участь у семінарі за програмою підвищення кваліфікації педагогічних працівників «Викладання інтегрованого курсу «Культура добросусідства» в 5-6 класах» у м. Ірпінь. З метою надання методичної допомоги вчителям початкових класів щодо впровадження інтегрованого курсу «Культура добросусідства» в умовах реалізації ідей Нової української школи 26.11.2021 спільно з Центром громадянського виховання проведено семінар у форматі Meet-конференції за темою «Методичні рекомендації щодо впровадження інтегрованого курсу за вибором «Культура добросусідства» в 5-6 класах». У межах співпраці з Всеукраїнською громадською організацією «Жива планета» Центром практичної психології, соціальної роботи та здорового

способу життя спільно з Центром громадянського виховання 24.11.2021 проведено семінар за темою «Формування толерантного ставлення до ВІЛ-позитивних дітей у системі дошкільної освіти» для вихователів закладів дошкільної освіти. У заході взяли участь 30 осіб.

Плідною є співпраця з такими закладами вищої та позашкільної освіти щодо проведення професійних конкурсів і заходів для педагогічних працівників закладів позашкільної освіти: кафедра педагогіки та менеджменту освіти Тернопільського національного педагогічного університету ім. В. Гнатюка, кафедра філософії і освіти дорослих Центрального інституту післядипломної освіти державного закладу вищої освіти «Університет менеджменту освіти» Національної ака-

демії педагогічних наук України, кафедра наукових основ управління Інституту підвищення кваліфікації педагогічних працівників і менеджменту освіти Харківського національного педагогічного університету імені Г.С. Сковороди, Комуніальний заклад «Харківська гуманітарно-педагогічна академія» Харківської обласної ради, Комуніальний заклад «Харківська обласна Мала академія наук Харківської обласної ради», Комуніальний заклад «Харківський обласний Палац дитячої та юнацької творчості» Харківської обласної ради, Комуніальний заклад «Харківський палац дитячої та юнацької творчості», Комуніальний заклад «Харківська обласна станція юних туристів» Харківської обласної ради.

Цифровізація освіти

Організація освітнього процесу протягом 2021/2022 навчального року, спочатку під час пандемії COVID-19, а потім в умовах дії воєнного стану, у ЗЗСО Харківської області передбачала переважно дистанційну або за можливості змішану форми навчання. Саме тому Департамент науки і освіти Харківської обласної державної адміністрації та КВНЗ «Харківська академія неперервної освіти» доклали максимум зусиль для забезпечення безперервності навчання в закладах освіти регіону та надання доступу до знань і можливості навчатися кожному учасникові освітнього процесу.

У цих умовах цифрова трансформація освіти, надання цифрових освітніх і ад-

міністративних послуг і рішень набули критичного значення.

Визначено такі напрями цифровізації освіти в Харківській області:

- формування цифрових компетентностей суб'єктів освітнього процесу;
- розвиток цифрової інфраструктури (забезпечення техніки та технологій, підключення до мережі Інтернет);
- забезпечення якісного цифрового освітнього контенту;
- упровадження електронних систем внутрішнього документообігу.

Попри пандемію COVID-19 і гарячу фазу війни педагоги Харківщини не при-

пиняли навчатися та підвищувати власний рівень інформаційно-цифрової компетентності відповідно до вимог професійного стандарту за професіями «Вчитель початкових класів закладу загальної середньої освіти», «Вчитель закладу загальної середньої освіти».

Протягом 2021/2022 навчального року КВНЗ «Харківська академія неперервної освіти» проведено низку науково-методичних заходів.

– У межах «Онлайн школи організації дистанційного навчання» для педагогічних працівників закладів загальної середньої освіти проведено веб-семінари: «Структура заняття в дистанційній та змішаній формах проведення» (478 учасників), «Методи та прийоми дистанційного та змішаного навчання» (477 учасників). Мета організації школи полягала в підвищенні компетентності педагогічних працівників щодо організаційно-методичного та інформаційно-технологічного супроводу освітнього процесу за дистанційною/змішаною формою навчання з урахуванням інноваційних тенденцій у галузі педагогіки, методики, психології.

– У 2022 році започатковано роботу двох шкіл педагогічної майстерності:

«Змішане навчання в освітньому просторі Нової української школи» (в асинхронному форматі проведено установчий науково-методичний семінар «Перспективи змішаного навчання у світлі сучасних трансформаційних процесів в освіті», 35 учасників); «Освітній простір медіаграмотності закладу загальної середньої освіти» (проведено установчий вебінар, 117 учасників).

– 5 онлайн-засідань Івент-клубу медіаграмотності: «Медіаосвіта: вимога ча-

су чи модний тренд?» (29 учасників); «Уногу з часом: як навчити медіаграмотності дошкільнят» (32 учасники); «Початкова школа і медіаосвіта: друзі чи випадкові знайомі?» (25 учасників); «Сучасний простір медіаграмотності в основній і старшій школі» (47 учасників); «Медіаосвіта: виклики воєнного часу» (117 учасників).

Також протягом 2021/2022 навчального року спільно з Громадською спільнотою «Харківський кластер інформаційних технологій» у Харківській області велась активна робота з реалізації проєкту Teachers2IT, метою якого є формування в учителів цифрової компетентності та розвиток навичок роботи з інформаційними технологіями. Проєкт поєднує: проведення курсів для вчителів від представників ІТ-галузі; започаткування та функціонування неформального професійного клубу для вчителів математики, інформатики та інших зацікавлених у цифровізації власних дисциплін.

З цією метою надання науково-методичної та практичної допомоги закладам загальної середньої освіти щодо організації якісного дистанційного освітнього процесу в межах обласного серпневого педагогічного тижня з консультантами Центрів професійного розвитку педагогічних працівників було обговорено практичні кроки забезпечення на місцях якісної організації змішаного та дистанційного освітнього процесу, стратегію планування методичної роботи з огляду на нові умови навчання.

Питання щодо навчання шкільних предметів у дистанційному вимірі розглядалися й під час таких методичних заходів для керівників ТМО:

- **Web-конференція** «Пріоритетні завдання вчителя суспільствознавчих дисциплін у контексті реалізації Концепції Нової української школи в 2021/2022 навчальному році»;

- **Вебінар** «Пріоритетні напрями при організації освітнього процесу під час навчання української мови та літератури у 2021/2022 навчальному році»;

- **Вебінар** «Особливості навчання предметів мистецької освітньої галузі у 2021/2022 навчальному році»;

- **Вебінар** «Пріоритетні завдання вчителя географії в контексті реалізації Концепції Нової української школи у 2021/2022 навчальному році»;

- **Вебінар** «Особливості навчання дисциплін економічного спрямування у 2021/2022 навчальному році».

Під час цих заходів надано методичну допомогу з питань використання онлайн-ресурсів дистанційного та змішаного навчання. Окрім того, обговорено проблеми, виявлені за підсумками організації дистанційного освітнього процесу, а саме:

- використання вчителями застарілих педагогічних технологій класичного очного (денного) навчання;
- недостатнє володіння педагогами електронними засобами навчання;
- неграмотне використання учасниками освітнього процесу мережі Інтернет, у якій розповсюджується багато навчального контенту низької якості;
- зниження мотивації дітей до одержання знань і незацікавленість їх у результатах самостійної діяльності;
- перевантаження учнів великим обсягом завдань, неприйнятним для дистанційного режиму;
- проведення вчителями рутинних уроків, під час яких школярі не є активними споживачами знань, а виступають пасивними глядачами відео, читачами текстів тощо.

Дошкільна освіта

З метою реалізації державної політики у сфері дошкільної освіти Центром громадянського виховання здійснювалася робота щодо підвищення професійної компетентності педагогічних працівників. Особлива увага приділялася таким питанням:

- упровадження Базового компонента дошкільної освіти (нова редакція);

- організація різних видів діяльності дошкільників за програмою «Впевнений старт»;
- здійснення освітньої діяльності в дистанційній формі в закладах дошкільної освіти;
- налагодження ефективної комунікації між учасниками освітнього процесу.

Організовано та проведено:

- 2 науково-практичні семінари (спільно з Інститутом психології імені Г.С. Костюка Національної академії педагогічних наук України) щодо реалізації освітньої програми «Впевнений старт» в умовах упровадження нової редакції Базового компонента дошкільної освіти;
- науково-практичний семінар у межах Школи молодого вихователя-методиста закладу дошкільної освіти з питань наступності між дошкільною та початковою ланками освіти в умовах підготовки дітей старшого дошкільного віку до Нової української школи.

Усього заходами охоплено 180 осіб.

У період дії воєнного стану робота щодо розвитку професійної компетентності педагогів була продовжена. Так, у 2022 році розпочалася робота Школи педагогічної майстерності вихователів, вихователів-методистів закладів дошкільної освіти «Розвиток професійної компетентності вихователів закладів дошкільної освіти в умовах упровадження нової редакції Базового компонента дошкільної освіти». Проведено 2 засідання, у роботі яких узяли участь 446 учасників Школи.

У зв'язку з тим, що в умовах воєнного стану зазнали змін підходи до організації освітньої діяльності в закладах дошкільної освіти, виникла потреба в підвищенні рівня професійної компетентності педагогів щодо:

- здійснення освітнього процесу в дистанційному форматі;

- забезпечення належної взаємодії педагогів із дітьми та батьками вихованців;
- якісного виконання програм із дошкільної освіти в умовах воєнного стану.

Із метою надання педагогічним працівникам дошкільної освіти допомоги з означених вище питань проведено такі заходи:

- розроблено «Методичні рекомендації вихователям Харківської області щодо організації роботи з дітьми в умовах воєнного стану»;
- презентовано досвіди роботи педагогічних працівників ЗДО щодо організації взаємодії з дітьми та їх батьками в умовах воєнного стану (Вистороп Н.Ю., вихователя Комунального закладу дошкільної освіти «Огульцівський дитячий садок «Калинка» Валківської міської ради; Красноградського закладу дошкільної освіти (ясел-садка) № 5 Красноградської міської ради; Красноградського закладу дошкільної освіти (ясел-садка) № 17 Красноградської міської ради;
- проведено 2 вебконсультації, якими охоплено 252 педагогічні працівники.

Підготовка педагогічних працівників ЗДО до впровадження дистанційної форми освітнього процесу здійснювалася через усі освітні програми курсів підвищення кваліфікації, доповнення змісту навчальних занять, а також шляхом навчання педагогів на тематичних спецкурсах.

Кафедрою методики дошкільної та початкової освіти доповнено й розроблено нові освітні програми курсів підвищення кваліфікації та тематичних спецкурсів. До змісту освітніх програм курсів підвищення кваліфікації педагогічних працівників і тематичних спецкурсів включено теми з організації та здійснення дистанційного освітнього процесу в закладі дошкільної освіти в цілому та для дітей різних вікових груп (для дітей раннього віку, дошкільників і старших дошкільників), у яких висвітлюються такі питання:

- підготовка педагогічних працівників до дистанційної взаємодії з дошкільниками;
- розробка та проведення дистанційних занять;
- налагодження партнерської взаємодії з батьками вихованців.

У квітні – червні 2022 року проведено курси підвищення кваліфікації керівників, вихователів ЗДО за 9 освітніми програмами та 5 тематичних спецкурсів (851 педагог) щодо організації та здійснення дистанційного освітнього процесу в ЗДО.

Початкова освіта

Організаційно-методичний супровід освітнього процесу в початкових класах закладів загальної середньої освіти Харківської області протягом 2021/2022 навчального року здійснювався Центром громадянського виховання в умовах реформування освіти України. З метою розв'язання завдань підвищення компетентності вчителів початкових класів щодо організації освітнього процесу за новим Державним стандартом початкової освіти та відповідно до Концепції «Нова українська школа» протягом навчального року проведено низку науково-методичних заходів для керівників ТМО та вчителів початкових класів (охоплено 394 особи). З метою підтримки педагогічних працівників було підготовлено й розроблено методичні рекомендації щодо організації роботи з учнями 1 – 4 класів в умовах воєнного стану

для вчителів початкових класів закладів загальної середньої освіти Харківської області (квітень 2022 року). Також постійно проводилися вебконсультації з питань зарахування дітей до першого класу закладів загальної середньої освіти для педагогічних працівників в умовах воєнного стану, для чого на сайті Академії створено Канал зв'язку для батьків першокласників.

Найбільш виразною ознакою сучасних змін є спрямованість до виконання освітніх стандартів і забезпечення наступності між дошкільною та початковою освітою. У межах реалізації ХАБу «Якісна освіта» було організовано роботу мобільного творчого колективу за темою «Практична реалізація завдань наступності між дошкільною та початковою освітою» для вихователів, вихователів-

методистів ЗДО та вчителів початкових класів ЗЗСО.

У межах реалізації освітнього регіонального проєкту «Модернізація початкової освіти» для керівників ТМО вчителів початкових класів і заступників директорів із навчально-виховної роботи проведено 6 науково-методичних заходів, у яких узяли участь 394 особи.

Кафедрою методики дошкільної та початкової освіти скориговано освітню діяльність на курсах підвищення кваліфікації вчителів початкових класів і вихователів груп подовженого дня: доповнено й розроблено нові освітні програми курсів підвищення кваліфікації та тематичних спецкурсів.

До змісту освітніх програм курсів підвищення кваліфікації вчителів початкових класів і вихователів ГПД та тематичних спецкурсів включено теми з організації та здійснення дистанційного освітнього процесу в початкових класах.

Підготовка учителів початкових класів і вихователів ГПД до впровадження дистанційної форми освітнього процесу здійснювалася через освітні програми

курсів підвищення кваліфікації, доповнення змісту навчальних занять.

Усього на курсах підвищення кваліфікації вчителів початкових класів і вихователів ГПД підготовлений 451 педагог (із них 114 – вихователі ГПД) до організації та здійснення освітнього процесу за дистанційною формою.

Підготовка вчителів початкових класів і вихователів ГПД до впровадження дистанційної форми освітнього процесу відбувалася шляхом навчання педагогів на тематичних спецкурсах. Усього на тематичних спецкурсах для вчителів початкових класів і вихователів ГПД 142 педагоги навчалися організації та здійснення освітнього процесу в початковій школі за дистанційною формою.

Разом на курсах підвищення кваліфікації та тематичних спецкурсах підготовлені 593 вчителі початкових класів і вихователі ГПД до організації та здійснення дистанційного освітнього процесу в початкових класах ЗДО

Виховна робота

Організація освітнього процесу в умовах воєнного стану потребує іншого змісту й підходів до проведення виховної роботи та має стати забезпеченням безпекової складової здоров'я особистості, її фізичного, психічного, соціального й духовного благополуччя. Надзвичайно актуальним є питання патріотичного ви-

ховання дітей та молоді в умовах російсько-української війни. Сьогодні в теорії патріотичного виховання, ключовими словами у якій є «любов», «повага», «турбота», виявляємо певні протиріччя з реаліями і «мовою» війни, спростувати які необхідно з урахуванням психолого-педагогічних аспектів реалізації мети й

завдань патріотичного виховання в екстремальних умовах. Діяльність Центру громадянського виховання щодо надання методичної допомоги педагогічним працівникам ЗЗСО за напрямом «Виховна робота» була спрямована на вирішення таких завдань:

- розвиток професійної компетентності педагогів щодо налагодження партнерської взаємодії з батьками учнів, підвищення рівня комунікації, оволодіння педагогами культурою спілкування та взаємодії в умовах воєнного стану;
- надання методичної допомоги щодо психолого-педагогічного супроводу здобувачів освіти й оволодіння педагогами первинними навичками психологічної підтримки емоційно вразливих категорій;
- сприяння оволодінню педагогами практичними навичками організації та управління процесом виховання учнів в умовах дистанційного навчання.

Науково-методичний супровід із питань організації виховного процесу в закладах освіти Харківської області здійснювався для класних керівників ЗЗСО, заступників директорів із виховної роботи, консультантів ЦПРПП, що опікуються організацією та здійсненням виховного процесу ЗЗСО.

Для педагогів було організовано та проведено низку заходів у форматі Меет-конференцій та в асинхронному. Тематика зустрічей обиралася відповідно до запитів і вимог сучасного змісту освіти й була присвячена актуальним питанням організації виховного процесу в ЗЗСО в

умовах воєнного стану та відповідно до організації виховної діяльності в дистанційній формі:

- **вебсемінар** в асинхронному форматі «Організація виховної діяльності в період воєнного стану: співпраця учасників освітнього процесу», під час якого учасникам надано рекомендації та базові знання з основ безпеки здобувачів освіти, наголошено на необхідності психологічної підтримки учасників освітнього процесу (22 особи);
- **науково-практичний вебсемінар** в асинхронному форматі «Завдання національно-патріотичного виховання: формування особистості громадянина-патріота», метою якого було визначено активізацію зусиль педагогів щодо підвищення духовного рівня учнівської молоді, формування в неї стійкої системи глибоких морально-духовних цінностей, оскільки саме вони складають основу мотиваційної сфери як особистості, так і суспільства загалом (22 особи);
- **вебконсультація** за темою «Актуальні питання організації виховного процесу в закладах загальної середньої освіти» для заступників директорів, класних керівників ЗЗСО (у методичному кейсі до заходу було запропоновано до розгляду ключові аспекти виховання школярів в умовах воєнного

стану, акцентовано увагу педагогів на пріоритетних завданнях національно-патріотичного виховання дітей та молоді, надано рекомендації щодо психологічної підтримки дітей в умовах воєнного стану) (44 особи);

- тематична вебконсультація «Актуальні питання організації виховного процесу в закладах загальної середньої освіти в умовах воєнного стану», на якій розглянуто питання щодо особливостей організації виховного процесу в умовах воєнного стану й акцентовано увагу на національно-патріотичному вихованні як невід’ємної складової дистанційного освітнього процесу (26 осіб).

Одним із важливих напрямів процесу виховання є військово-патріотичне виховання молоді, що здійснюється, зокрема, в процесі вивчення предмета «Захист України». У 2021/2022 навчальному році організаційно-методичний супровід предмета «Захист України» здійснювався Центром громадянського виховання через різні форми методичної роботи.

Для підвищення професійної компетентності керівників територіальних методичних об’єднань із питань забезпечення організаційно-методичного супроводу освітнього процесу з предмета «Захист України» організована робота мето-

дичного івенту за темою «Організаційно-методичні засади освітнього процесу з предмета «Захист України» для керівників ТМО предмета «Захист України» (43 учасники).

У межах серпневого педагогічного тижня проведена тематична онлайн-локація за напрямом «Розвиток предметної грамотності учнів: виклики та завдання». Розглядалися питання щодо особливостей викладання предмета «Захист України» в закладах загальної середньої освіти у 2021/2022 навчальному році, реалізації компетентнісного потенціалу змісту програми предмета «Захист України», проведення національно-патріотичних заходів із предмета «Захист України», а також методологія проведення тижня предмета «Захист України» та військово-патріотичного виховання (78 учасників).

Спільно з Департаментом науки і освіти Харківської обласної державної адміністрації та Військовим комісаріатом Харківського обласного територіального центру комплектування та соціальної підтримки у 2021/2022 н. р. здійснено вивчення стану викладання предмета «Захист України» й надано методичну допомогу з військово-патріотичного виховання керівникам і педагогічним працівникам закладів загальної середньої освіти Первомайської та Зміївської міських територіальних громад, управління освіти Київського району м. Харкова.

Фізична культура

Протягом 2021/2022 навчального року розвиток професійної компетентності вчителів фізичної культури здійснювався відповідно до пріоритетних напрямів реалізації Державного стандарту базової середньої освіти, модельної навчальної програми «Фізична культура» для учнів 5-6 класів, вивчення нових варіативних модулів програми (дитяча легка атлетика, велоспорт, петанк, бейсбол, регбі-5, чирлідінг, хортинг, бадмінтон, фризбі, флорбол, аеробіка) на курсах підвищення кваліфікації, всеукраїнських, регіональних і обласних семінарах.

Під час воєнних дій вчителі фізичної культури Харківської області продовжили навчання, беручи участь у всеукраїнських семінарах-практикумах, нетворкінгах, в освітньому марафоні практик, одночасно удосконалюючи свої навички проведення уроків фізичної культури в

дистанційному форматі. Усього взято участь у 32 всеукраїнських методичних заходах щодо реалізації Державного стандарту базової середньої освіти.

У січні 2022 року відбувся фінал Всеукраїнського конкурсу «Інноваційний урок фізичної культури та урок фізичної культури з елементами футболу». П'ять фіналістів – вчителі фізичної культури Донецької, Миколаївської, Харківської, Дніпропетровської областей та міста Києва – провели конкурсні уроки з учнями Скандинавської гімназії міста Києва.

За рішенням журі абсолютним переможцем Конкурсу – 2021 став Завадський Віктор Валерійович, учитель фізичної культури КЗ «Олександрівський ліцей» Золочівської селищної ради Харківської області.

Дослідно-експериментальна робота в закладах освіти

У 2021/2022 навчальному році було здійснено організаційний та науково-методичний супровід дослідно-експериментальної роботи в 140 закладах освіти за 17-ма напрямками: **всеукраїнського рівня** – у 35 закладах освіти за 12-ма напрямками, **регіонального рівня** – у 95 закладах освіти за 5-ма напрямками.

У 2021 році завершили експериментальну роботу **всеукраїнського рівня** 11 закладів освіти за 5 напрямками:

- «Теоретико-методологічні засади моделювання розвитку авторських шкіл» – 2 заклади освіти (2017–2021 роки);
- «Психолого-педагогічні умови соціальної підтримки дітей у складних життєвих обставинах» – Комунальний заклад «Харківський дитячий будинок «Роди-

на» Харківської міської ради (2017 – 2021 роки);

- «Я – дослідник» – 5 закладів освіти (2018 – 2021 роки).
- «Формування та оцінювання громадянських компетентностей в освітньому процесі на рівні базової середньої освіти» (у рамках проекту «Програма підтримки освітніх реформ в Україні «Демократична школа») – 2 заклади освіти (2017-2021 роки);
- «Реалізація компетентнісного підходу в науково-педагогічному проєкті «Інтелект України» на базі загальноосвітнього навчального закладу» Харківська гімназія № 169 Харківської міської ради Харківської області (2017 – 2021 роки).

Продовжується дослідно-експериментальна робота **всукраїнського рівня** у 8 закладах освіти за 4 напрямками у 2022 році:

- «Створення та впровадження моделі національного освітнього технопарку з підвищення якості дошкільної та загальної середньої освіти» в закладах освіти, які працюють за науково-педагогічним проєктом «Інтелект України» (2021 – 2030 роки), керівник експерименту – І. Гавриш, директор НДІ експериментальної дидактики ХНПУ імені Г.С. Сковороди, доктор педагогічних наук, професор;
- «Розроблення та впровадження навчально-методичного забезпечення для закладів загальної середньої освіти в умовах реалізації Державного стандарту базової середньої освіти» (2021 – 2027 роки), науковий керівник –

Ю. Завалевський, координатор – С. Кириленко;

- «Організаційно-педагогічні умови формування в учнів м'яких навичок шляхом соціально-емоційного та етичного навчання» (2019 – 2024 роки), науковий керівник – І. Бех, д. п. н., директор Інституту проблем виховання НАПН України; координатор – С. Бойко, к.ф.н., завідувач сектору авторського педагогічного новаторства відділу інноваційної діяльності та дослідно-експериментальної роботи ДНУ «ІМЗО»;

- «Електронний підручник для загальної освіти» (E-book for secondary (EBSE), (2018 – 2024 роки), координатори – О. Спірін, проректор з наукової роботи та цифровізації Державного закладу вищої освіти «Університет менеджменту освіти» НАПН України, д. пед. наук, професор, В. Ігнат'єв, заступник директора ДНіО Харківської облдержадміністрації, Л. Покроєва, ректор КВНЗ «Харківська академія неперервної освіти», к. п. н.

Продовжують дослідно-експериментальну роботу **регіонального рівня** понад 100 закладів освіти за 2 напрямками у 2022 році:

- «Науково-методичні основи створення моделі наскрізної медіаосвіти в закладах освіти Харківської області» (2019 – 2024 роки, 92 заклади освіти), наукові керівники – Г. Дегтярьова, д. п. н., завідувач кафедри методики навчання мов і літератури КВНЗ «Харківська академія неперервної освіти», В. Іванов, д. ф. н., професор, президент Міжнародного благодійного фонду «Академія української преси»;

- «Про формування і розвиток підприємливості та фінансової грамотності

учнів закладів загальної середньої освіти Харківщини» (2019 –2024 роки), науковий керівник – А. Крутова, д. е. н.

У 2022 році закінчується дослідно-експериментальна робота всеукраїнського рівня за 5-ма напрямками:

- «Психолого-педагогічні умови соціальної підтримки дітей у складних життєвих обставинах»;
- «Розроблення і впровадження навчально-методичного забезпечення початкової освіти в умовах реалізації нового Державного стандарту початкової загальної середньої освіти»;
- «Розроблення і впровадження навчально-методичного забезпечення інтегрованого курсу «Природничі науки» для 10-11 класів закладів загальної середньої освіти»;
- «Педагогічні умови становлення і розвитку особистості на ранніх етапах онтогенезу»;
- «Формування гуманістичних відносин між учасниками освітнього процесу шляхом упровадження моделі «Мирна школа».

У 2022 році закінчується дослідно-експериментальна робота регіонального рівня за 3-ма напрямками:

- «Художньо-естетичне виховання учнів у школі повного дня» (*планується продовження*);
- «Становлення та розвиток соціального партнерства як ефективного фактора забезпечення стабільності та перспектив освіти: проблеми формування і тенденції розвитку на базі Харківського гуманітарного університету» (*планується продовження*);
- «Формування деяких складових готовності до подальшої служби (роботи) у правоохоронних органах здобувачів освіти закладів профільної середньої освіти відповідно до умов виконання Україною ключових зобов'язань щодо забезпечення гендерної рівності» (*планується продовження*).

Моніторинг якості освіти Харківської області

У межах реалізації **Регіонального освітнього проєкту «Моніторинг у сфері загальної середньої освіти в умовах розбудови сучасної української школи»** (2021 – 2023 роки) було організовано та проведено регіональні моніторингові дослідження за 7 напрямками:

- рівень навчальних досягнень осіб, які завершили здобуття повної загальної освіти в 11 (12) класах ЗЗСО за результатами

державної підсумкової атестації у 2021 році;

- результати зовнішнього незалежного оцінювання у 2021 році;
- забезпечення якості освіти в ЗДО;
- забезпечення якості освіти в ЗЗСО;
- реалізація завдань Нової української школи в початкових класах ЗЗСО;

- стан сформованості читацької, математичної та природничо-наукової
- компетентностей у базовій школі;
- підготовка учнів 11 класів до випускних випробувань у 2022 році.

Охоплено **628** закладів дошкільної, загальної середньої освіти, **2 771 педагогічний працівник** (керівники закладів дошкільної, загальної середньої освіти, вихователі закладів дошкільної освіти, учителі закладів загальної середньої освіти), **32 683 учні** закладів загальної середньої освіти, **5 048 батьків** здобувачів дошкільної та загальної середньої освіти (усього: **40 502 особи**).

Результати моніторингових досліджень дозволили:

- визначити проблеми щодо реалізації завдань Нової української школи в закладах загальної середньої освіти;
- з'ясувати готовність учнів 4 класів до навчання за Державним стандартом базової середньої освіти;
- виявити ризики, що заважають реалізації цілей освітньої діяльності в закладах дошкільної та загальної середньої освіти в умовах реалізації завдань Нової української школи;
- дослідити якість освітнього процесу в базовій школі в умовах підготовки до впровадження Державного стандарту базової середньої освіти;
- окреслити напрями підготовки вчителів 5 класів до роботи за новим Державним стандартом базової середньої освіти.

У межах методичного супроводу реалізації проекту «Моніторинг у сфері загальної середньої освіти в умовах розбудови сучасної української школи» проведено **13 заходів**, якими охоплено **1018 педагогічних працівників**.

У період дії воєнного стану з квітня по червень 2022 року підготовлено матеріали до **науково-методичного вебсеминару** «Використання онлайн-сервісів для проведення моніторингових досліджень» (в асинхронному режимі) у межах *Школи моніторингу якості освіти «Практичні аспекти моніторингової діяльності на місцевому рівні та в закладах освіти»* і **7 веб-консультацій** з різних аспектів моніторингової та аналітичної діяльності, використання результатів регіонального моніторингу в закладах дошкільної та загальної середньої освіти.

Проведення заходів сприяло підвищенню рівня обізнаності педагогів щодо:

- підготовки дітей старшого дошкільного віку до навчання в Новій українській школі;
- вимірювання рівня сформованості читацької, математичної компетентностей та компетентностей у галузі природничих наук у початковій школі;
- розвитку читацької, математичної та природничо-наукової грамотності в базовій школі відповідно до Державного стандарту базової середньої освіти;
- особливостей підготовки випускників ЗЗСО до національного мультипредметного тесту;
- проведення моніторингових досліджень якості освіти в дистанційній формі.

Вибір і замовлення підручників

У 2021/2022 навчальному році вибір і замовлення підручників здійснювалися з використанням модуля прозорого замовлення підручників на базі інформаційно-телекомунікаційної системи «Державна інформаційна система освіти». Координував і здійснював цю діяльність Центр планування та розподілу навчальної літератури. На 2022/2023 навчальний рік замовлялися нові підручники для учнів 5-х і 9-х класів закладів загальної середньої освіти.

У січні 2022 року здійснено організаційно-методичний супровід обговорення електронних версій підручників для 9-х класів, що тривало до 10 січня. Після закінчення обговорення організовано вибір нових підручників закладами загальної середньої освіти, перед початком якого проведено вебінар для спеціалістів МОУО, консультантів ЦПРПП, педагогічних працівників закладів загальної середньої освіти. Участь узяли 237 осіб.

У травні 2022 року було організовано підтвердження вибору нових конкурсних підручників для учнів 9-х класів закладів загальної середньої освіти. Проведено вебсеінар в асинхронному форматі щодо підтвердження вибору підручників для учнів 9-х класів закладів загальної середньої освіти в системі ІТС «ДІСО»

для спеціалістів МОУО, консультантів ЦПРПП, які відповідають за роботу з підручниками, бібліотечних працівників закладів освіти обласного підпорядкування. Інформацію було узагальнено та направлено до ДНУ «Інститут модернізації змісту освіти».

У травні 2022 року було організовано вибір закладами загальної середньої освіти нових підручників для 5-х класів. Працівники відділу планування та розподілу навчальної літератури організували підтвердження місцевими органами управління у сфері освіти вибору нових підручників для учнів 5-х класів 10 червня 2022 року.

Але у зв'язку з бойовими діями, що відбуваються на території Харківської області, та їх наслідками ЗЗСО 22 громад не змогли взяти участі в конкурсному відборі підручників і підтвердити оновлені результати вибору підручників. У 3-х громадах області не всі заклади освіти змогли здійснити вибір підручників для учнів 5-го класу.

Також у червні 2022 року здійснено замовлення підручників для дітей з особливими освітніми потребами та направлено до ДНУ «Інститут модернізації змісту освіти».

Організаційно-методичний супровід психологічної служби харківської області. Превентивне виховання

Метою діяльності Центру практичної психології, соціальної роботи та здорового способу життя КВНЗ «Харківська академія неперервної освіти» є організація психологічного супроводу системи освіти відповідно до ст. 76 Закону України «Про освіту» та інших нормативно-правових документів із наступним вибором пріоритетних напрямів розвитку психологічного супроводу й соціально-педагогічної роботи в Харківській області, дотримання принципів гуманістичного характеру освіти, створення здорового та безпечного освітнього середовища, упровадження в закладах освіти сучасної освітньої методики на основі розвитку життєвих навичок для формування здорового способу життя учасників освітнього процесу, пріоритету загальнолюдських духовних цінностей, життя та здоров'я людини, свободи розвитку особистості й адаптивності системи освіти до рівня та особливостей розвитку особистості в контексті принципів функціонування «Нової української школи».

Роботу Центру у 2021/2022 навчальному році було спрямовано на розв'язання проблем функціонування психологічної служби системи освіти в умовах воєнного стану та надання психологічної підтримки й допомоги постраждалим від воєнних дій. Важливими завданнями в роботі Центру залишаються: підвищення ефективності психологічного забезпечення реформування всіх ланок освіти Харківської області, здійснення системного психологічного супро-

воду розвитку особистості дитини; надання якісних психологічних послуг в умовах воєнного стану, підвищення рівня професійної компетентності й життєстійкості педагогічних працівників закладів дошкільної та загальної середньої освіти з питань формування основ здорового способу життя, превентивної освіти, створення безпечного та здорового освітнього середовища, попередження домашнього та шкільного насильства (булінгу), попередження дитячого травматизму на уроках і в позаурочний час; підвищення якості навчання предмета «Основи здоров'я», організаційно-методичний супровід конкурсів і проєктів із питань психологічного супроводу, соціальної роботи й здорового способу життя та їх трансформації в освітній процес закладів освіти.

У межах реалізації навчально-методичного проєкту «Просвітницько-профілактична робота в професійній діяльності педагогічного працівника закладу загальної середньої освіти» (2020–2023 роки) протягом навчального року організовано роботу майстерні класного керівника «Превентивне виховання в роботі класного керівника на засадах педагогіки партнерства» (охоплено 73 особи).

Згідно з планом організаційно-методичного проєкту «Особливості методичного забезпечення психологічного супроводу освітнього процесу Нової української школи» (2020–2023 роки) проведено заходи в межах методичного колоквиуму для керівників і координаторів

психологічних служб районів, міст, територіальних громад «Організація діяльності психологічних служб на сучасному етапі реформування системи освіти в Україні» (проведено 3 заходи, учасники – 151 особа).

Методичний колоквиум для керівників і координаторів психологічних служб районів, міст, територіальних громад «Організація діяльності психологічних служб на сучасному етапі реформування системи освіти в Україні» у 2022 році передбачав проведення низки заходів з актуальних питань щодо підтримки учасників освітнього процесу в умовах воєнного стану:

- Організаційно-методична веб-конференція в межах реалізації Указу Президента України щодо створення безпечного та здорового освітнього середовища за темою «Організація діяльності закладів освіти до Всеукраїнського проєкту «Безпечна та дружня до дитини школа» (24.01.2022, учасники – 81 особа);
- Відеоконференція у форматі наради за темою «Актуальні питання надання психологічної допомоги постраждалим під час воєнних дій: перша психологічна допомога, кризове консультування, дібрифінг, робота з травмою» (21.04.2022, узяли участь 37 осіб);
- Відеоконференція у форматі наради в межах Методичного колоквиуму за темою «Про підготовку аналітичної довідки щодо діяльності психологічної служби в системі освіти України» в

умовах воєнного стану та бойових дій (02.06.2022, узяли участь 28 керівників, координаторів психологічних служб у громадах, районах м. Харкова).

У межах реалізації навчально-методичного проєкту «Практична адаптація молодого фахівця на засадах педагогіки партнерства в умовах нової української школи» (2020 – 2023 роки) працювала Школа молодого фахівця психологічної служби. Згідно з планом Школи та з урахуванням запитів учасників відбулися заняття, зокрема за такими темами:

- вебсемінар «Просвітницько-профілактична робота й соціально-педагогічний супровід у діяльності працівника психологічної служби» (12.10.2021, узяли участь 43 особи);
- вебсемінар «Теоретичні та практичні аспекти корекційної роботи з дітьми різного віку. Принципи побудови корекційно-розвивальних програм» (30.11.2021, узяли участь 27 осіб);
- семінар-практикум (в асинхронному форматі) «Аналітична діяльність фахівця психологічної служби: розподіл функціональних обов'язків, організація та планування роботи, ведення документації» (28.04.2022, узяли участь 8 осіб);
- семінар-практикум (в асинхронному форматі) «Просвітницько-профілактична робота та соціально-педагогічний супровід у діяльності працівника психоло-

гічної служби» (27.05.2022, узяли участь 8 осіб);

- семінар-практикум (в асинхронному форматі) «Теоретичні та практичні аспекти корекційної роботи з дітьми різного віку. Принципи побудови корекційно-розвивальних програм» (28.06.2022, узяли участь 8 осіб).

Для фахівців психологічних служб і соціальних працівників протягом навчального року було організовано роботу **Шкіл педагогічної майстерності:**

- Майстерня соціального педагога «Підвищення якості профілактичного напрямку діяльності соціального педагога закладу загальної середньої освіти» (проведено 3 заняття, узяли участь 40 осіб);
- Майстерня практичного психолога закладу освіти «Art-co-working» (проведено 1 заняття, узяли участь 25 осіб),
- Майстерня досвідченого фахівця «Підвищення якості консультативного напрямку діяльності практичного психолога закладу освіти» (проведено 4 заняття, учасники – 41 особа);
- Педагогічна майстерня «Профілактика і вирішення конфлікту з використанням медіації» (проведено 4 заняття, узяли участь 42 особи).

Додатково запроваджено нову форму взаємодії з педагогічними працівниками та проведено вебконсультації у 2022 році, які розміщені на сайті Академії та Департаменту науки і освіти Харківської обласної державної адміністрації з актуальних питань в умовах воєнного стану:

«Перша психологічна допомога. Алгоритм дій», «Психотравма та кризова психологічна допомога постраждалим особам в умовах воєнних дій», «Формування психологічної життєстійкості (резильєнс) та перша психологічна допомога дітям під час воєнних дій та збройних конфліктів», «Психологічна допомога батькам дітей, які йдуть до школи».

Супровід Всеукраїнського конкурсу авторських програм у номінації «Розвивальні програми»

У 2021/2022 навчальному році відповідно до наказу Департаменту науки і освіти Харківської обласної державної адміністрації від 29.10.2021 № 152 «Про проведення II етапу Всеукраїнського конкурсу авторських програм практичних психологів і соціальних педагогів «Нові технології у новій школі» у номінації «Просвітницькі програми» та додаткової номінації для практичних психологів і соціальних педагогів «Особливості роботи вчителя фізичної культури з дітьми з ООП»» проведено та визначено переможців II етапу Всеукраїнського конкурсу авторських програм практичних психологів і соціальних педагогів «Нові технології у новій школі» у номінації «Просвітницькі програми».

На конкурс було подано 7 авторських програм практичних психологів і 4 авторські програми соціальних педагогів.

Переможцем серед практичних психологів стала Тягло Ольга Сергіївна, практичний психолог Харківської загальноосвітньої школи I-III ступенів

№ 42 Харківської міської ради Харківської області, автор просвітницької програми «Ефективне подолання підліт-

ками стресових та конфліктних ситуацій» (для учнів 7-8 класів). Звання лауреатів вибороли: Кривонос Вероніка Миколаївна, практичний психолог КЗ «Дошкільний навчальний заклад (ясла-садок) № 272 Харківської міської ради», автор просвітницької програми для батьків дітей дошкільного віку та педагогів «По-передимо насильство»; Харченко Ірина Леонідівна, практичний психолог КЗ «Домаська гімназія» Лозівської міської ради Харківської області, автор просвітницької програми «Формування ціннісного ставлення до навчання».

Переможцями серед соціальних педагогів стали Заяц Інна Володимирівна, завідувач, Токар Альона Анатоліївна, соціальний педагог, Левшина Оксана Михайлівна, практичний психолог Міського центру практичної психології і соціальної роботи Управління освіти, молоді та спорту Лозівської міської ради Харківської області, автори просвітницької програми «Свідомий користувач медіапростору». Звання лауреата вибороли: Іванюк Катерина В'ячеславівна, соціальний педагог; Беляєва Карина Юріївна, кандидат педагогічних наук, практичний психолог Безлюдівського юридичного ліцею імені Героя Радянського Союзу І.Я. Підкопая Харківської районної ради Харківської області, автори просвітницької програми з формування культури доброчесності серед підлітків та юнаків, зокрема юних науковців: «Бути доброчесним – бути успішним!»; Соляник Юлія Миколаївна, соціальний педагог Харківської загальноосвітньої школи І-ІІІ ступенів № 167 Харківської міської ради Харківської області, автор програми розвитку навичок ненасильницької комунікації (для батьків).

Організація та проведення регіонального конкурсу малюнка «HealthyЇжа» серед здобувачів освіти Харківської області у 2021/2022 навчальному році

Відповідно до завдань Національної стратегії розбудови безпечного і здорового освітнього середовища в Новій українській школі (Указ Президента України від 25 травня 2020 року № 195/2020), з метою оволодіння знаннями та навичками здорового, раціонального й безпечного харчування, здійснення усвідомленого вибору на користь здорового харчування та згідно з наказом Комунального вищого навчального закладу «Харківська академія неперервної освіти» від 16.09.2021 № 41 «Про проведення регіонального конкурсу малюнка «HealthyЇжа» серед здобувачів освіти Харківської області у 2021 році» протягом вересня – жовтня було проведено регіональний конкурс малюнка «HealthyЇжа» серед здобувачів освіти Харківської області (далі – Конкурс).

У Конкурсі взяли участь діти та підлітки 7-16 років за категоріями:

I вікова категорія – 7-10 років; II вікова категорія – 11-16 років. Усього своєї роботи подали 974 здобувачі освіти Харківської області та м. Харкова.

Найбільш активними були здобувачі освіти Золочівської селищної громади Богодухівського району, Барвінківської міської громади, Ізюмської міської громади Ізюмського району, Немишлянського, Новобаварського, Основ'янського, Слобідського, Холодногірського, Шевченківського районів міста Харкова. Переможцями в номінаціях стали 127 здобувачів освіти.

Інформаційно-аналітичний супровід діяльності психологічної служби в громадах області

Центром практичної психології, соціальної роботи та здорового способу життя налагоджено спілкування з вайберг-групами різних категорій педагогічних працівників в умовах воєнних дій.

Зібрано інформацію про роботу психологічних служб у громадах Харківської області. Надали інформацію всі райони м. Харкова, 27 громад області, заклади обласного підпорядкування та методист НМЦ ПТО. Слід зазначити, що 28 громад області з різних причин не надали інформацію.

У закладах освіти громад, які надали річні статистичні дані станом на червень 2022 року, працюють 608 практичних психологів, 282 соціальні педагоги та 34 керівники, координатори психологічних служб. Усього 924 фахівці.

За даними звітів, більшість психологів міст виїхали або в інші міста України, або за кордон (282 особи), а залишилися 187 (із них 7 на окупованій території); у селі ж більшість залишилися на місці – 96 (із них 3 на окупованій території), а виїхали в інші місця України або закордон 43.

Така тенденція зберігається і серед соціальних педагогів: виїхали з міста 117 фахівців, залишилися 92 (із них в окупації 6). У селі ж, навпаки, залишилися 54, а виїхали 19 фахівців.

Більше ніж дві третини практичних психологів мають власний кабінет у закладі освіти, тоді як серед соціальних педагогів менше половини забезпечено окремим власним кабінетом. А 7 практичних психологів і 3 соціальних педагоги

в закладах освіти взагалі не мають робочого місця.

Мають власний комп'ютер 63% практичних психологів, 81% практичних психологів мають власну сторінку на сайті закладу. Серед соціальних педагогів 62% забезпечені власним комп'ютером і 73% мають власну сторінку на сайті закладу.

Серед найбільш актуальних тем у зверненні батьків до практичних психологів такі: формування психологічної готовності дошкільників до навчання в школі (3833), питання, пов'язані з обдарованою дитиною (3788), труднощі у навчанні (3643). Найбільш актуальні теми у зверненні педагогів до практичних психологів: формування здорового способу життя – 3210 осіб, психологічний супровід учнів під час ДПА, ЗНО, МАН тощо – 2265, статеве виховання, дружба, кохання, рання вагітність – 2240, формування психологічної готовності дошкільників до навчання в школі – 2228. Учні зверталися до практичних психологів найчастіше з таких питань: професійного самовизначення – 2644 особи, самовдосконалення, розвитку власних здібностей і компетенцій – 2012 осіб, труднощі у навчанні – 1736.

Серед найбільш актуальних тем у зверненні батьків до соціальних педагогів: професійне самовизначення учнів – 1571 особа, труднощі у навчанні – 1564 особи, взаємовідносини в системі «батьки-діти» – 1562. Найбільш актуальні теми у зверненні вчителів до соціальних педагогів: статеве виховання, дружба, кохання, рання вагітність – 855 осіб, протидія торгівлі людьми – 652 особи, психологічний клімат учнівського колективу, міжособистісні конфлікти –

588 осіб. Учні зверталися до соціальних педагогів найчастіше з питань: професійного самовизначення – 1277 осіб, психологічного супроводу учнів під час ДПА, ЗНО, МАН тощо – 785, психологічного клімату учнівського колективу, міжособистісних конфліктів – 609.

Робота з дітьми, сім'ями, педагогами з числа постраждалого населення (особи, які перебувають у місцях постійного проживання) за період воєнних дій

Під час воєнних дій отримали допомогу практичних психологів 16007 дітей, 7877 батьків, 859 інших членів родини, 1975 педагогічних працівників, 897 представників мало мобільних груп населення (людей з обмеженими можливостями); отримали соціально-педагогічну допомогу 12566 дітей, 2686 батьків, 1321 – інші члени родини, 1541 – педагогічні працівники, 781 – представники мало мобільних груп населення (людей з обмеженими можливостями).

Робота з дітьми, сім'ями, які були переміщені (ВПО) з інших громад області, які отримали психосоціальну та соціально-педагогічну допомогу

Отримали допомогу практичних психологів 2927 дітей, 3149 батьків, 1009 інших членів родини, 899 педагогічних працівників, 369 представників мало мобільних груп населення (людей з обмеженими можливостями); отримали соціально-педагогічну допомогу 1651 дитина, 1377 батьків, 195 інших членів родини, 247 педагогічних працівників, 429 представників мало мобільних груп населення (людей з обмеженими можливостями).

Реалізація всеукраїнських просвітницько-профілактичних програм та проєктів у громадах Харківської області

Профілактична програма «Школа і поліція»

За школами міста Харкова були закріплені та працювали 74 офіцери поліції. Програма впроваджувалась у 168 закладах загальної середньої освіти, 157 практичних психологів і соціальних педагогів забезпечували співпрацю в закладах освіти. Заходами програми було охоплено 93 404 здобувачі освіти.

Інформаційно-освітня протиалкогольна програма «Сімейна розмова»

Програму впроваджували 13 сертифікованих тренерів в 11 закладах загальної середньої освіти. Проведено 87 заходів, охоплено програмою 1647 здобувачів освіти.

Шкільні служби порозуміння

У громадах області створено 48 осередків шкільних служб порозуміння: 23 фахівці, які пройшли навчання, провели 113 медіаційних кіл (тренінгів із медіації). Заходами шкільних служб порозуміння охоплено 18 793 особи.

Програми рівний-рівному, разом до здоров'я, Особиста гідність. Безпека життя громадянська позиція

У 84 закладах загальної середньої освіти їх реалізують 49 фахівців психологічної служби. Усього охоплено 5001 особа.

У 48 закладах загальної середньої освіти 59 фахівців психологічної служби спільно з іншими педагогічними працівниками *розробляють і впроваджують програми попередження домашнього насильства*. Розроблено та впроваджено

34 програми, якими охоплено 12 544 отримувачі послуг.

В умовах, що склалися, **проблемними зонами** в діяльності Центру практичної психології, соціальної роботи та здорового способу життя КВНЗ «Харківська академія неперервної освіти» у 2021/2022 навчальному році визначено: налагодження ефективної комунікації та координації діяльності психологічної служби області в умовах воєнного стану й забезпечення постійної та своєчасної психологічної підтримки, психологічної допомоги учасникам освітнього процесу й іншим громадянам в умовах воєнних дій. Так, втрачено зв'язок із керівниками психологічних служб у громадах області, які опинилися на окупованих територіях.

Пріоритетними завданнями розвитку психологічної служби в Харківській області у 2022/2023 навчальному році є:

- пошук ефективних форм і подальше вдосконалення проведення планових заходів центру в умовах воєнних дій;
- збереження мережі, а також керованості й координованості дій психологічної служби в грома-

дах Харківської області в умовах воєнних дій;

- профілактика та просвіта з метою попередження соціально-небезпечних явищ: торгівлі людьми, гендерного й домашнього насилля, булінгу, мобінгу, тролінгу та їх кіберпроявів, небезпечних квестів у соцмережах тощо; формування критичного мислення;
- психологічний супровід реалізації концептуальних засад Нової української школи у п'ятих класах, організація якісного психологічного супроводу освітянських інновацій, педагогічних працівників територіальних громад, опорних закладів освіти;
- психологічний супровід і соціально-педагогічний патронаж переміщених осіб і сімей військово-вслужбовців, а також осіб, які постраждали в умовах повномасштабної збройної агресії та воєнних дій на території Харківської області та інші.

Інклюзивна освіта

У межах реалізації обласного проекту **«Розвиток інклюзивної освіти в Харківській області»** (2021–2023) Ресурсним центром із підтримки інклюзивної освіти здійснюється методичний супровід розвитку інклюзивної освіти дітей з особливими освітніми потребами в Харківській області. Діяльність, що здійснювалася протягом навчального року, була спрямована на підготовку директорів,

фахівців (консультантів) інклюзивно-ресурсних центрів і педагогічних працівників до роботи в умовах інклюзивної освіти, підвищення їх компетентності з питань організації навчання та супроводу, надання якісних психолого-педагогічних і корекційно-розвиткових послуг дітям з особливими освітніми потребами, пошук ефективних методичних

підходів, що забезпечують підвищення якості інклюзивної освіти.

Центр систематично надавав адресну методичну допомогу директорам інклюзивно-ресурсних центрів, фахівцям (консультантам) інклюзивно-ресурсних центрів, директорам і педагогічним працівникам закладів дошкільної та загальної середньої освіти з інклюзивним навчанням, консультантам ЦПРПП Р(М,ОТГ), які опікуються інклюзивною освітою з питань організації інклюзивної освіти, навчання, виховання та супроводу дітей з особливими освітніми потребами, надання їм корекційно-розвиткових послуг. Багато зусиль було направлено на консультування директорів закладів загальної та дошкільної освіти щодо організації роботи в автоматизованій базі «Україна. Інклюзія». Разом проведено 592 індивідуальні консультації.

На виконання обласного проєкту були проведені такі методичні заходи для педагогічних працівників закладів освіти Харківської області:

- Вебінар для педагогічних працівників за темою «Аспекти корекційної роботи з дітьми ООП в умовах інклюзивної освіти» (25.10.2021, 276 осіб);
- Інклюзивний марафон «Безбар'єрна Україна» (3 заходи, 271 особа).

Зміст методичних заходів марафону був спрямований на формування у педагогів розуміння того, що в умовах воєнних дій педагог повинен не тільки правильно організувати освітній процес у нових умовах, а й мати знання щодо дій у надзвичайних ситуаціях. Для дітей з ООП під час війни дуже важливо дотримуватися режиму дня та повторюваних ритуалів. Ними можуть стати ранкові чи вечірні руханки або інші активності. То-

му в межах методичних заходів були представлені матеріали для педагогів щодо створення безбар'єрного простору освітнього середовища, дотримання умов універсального дизайну. Надано матеріали щодо визначеного алгоритму дій у разі надзвичайних ситуацій, який дозволяє кожному працівникові закладу освіти швидко оцінити ситуацію та обрати правильний порядок дій. А також запропоновано практичні матеріали для педагога щодо використання руханок у роботі з дітьми з ООП в умовах дистанційного навчання.

Протягом навчального року з метою підвищення компетентності директорів і фахівців (консультантів) інклюзивно-ресурсних центрів працювало чотири Школи педмайстерності для всіх категорій фахівців інклюзивно-ресурсних центрів (16 годин) і пролонгована Школа директора інклюзивно-ресурсного центру (12 годин).

Сертифікати про закінчення одержали 67 практичних психологів інклюзивно-ресурсних центрів, 42 вчителі-логопеди, 28 учителів-дефектологів, 26 учителів-реабілітологів, 25 асистентів вихователя, 31 директор інклюзивно-ресурсного центру.

В умовах воєнного стану інклюзивно-ресурсні центри працюють і функціонують у важко передбаченому зовнішньому середовищі, яке швидко змінюється. Керівники інклюзивно-ресурсних центрів потребують нових методів і підходів до управління. У межах методичних заходів і через систему консультативної діяльності фахівці інклюзивно-ресурсних центрів отримували адресну методичну допомогу з актуальних питань діяльності центрів в умовах воєнного стану.

Конкурси, фестивали професійної майстерності, презентаційні заходи

Протягом 2021/2022 навчального року проведено професійні конкурси для педагогічних працівників Харківської області в дистанційному форматі.

Всеукраїнський конкурс педагогічної майстерності «Учитель року» є одним із найважливіших етапів у розвитку професіоналізму педагога. Участь у кон-

курсі вимагає від учасників глибокої педагогічної, методичної, дидактичної та фахової підготовки, знання психолого-педагогічних теоретичних підстав свого досвіду, а також розуміння сучасних концепцій освіти. Кількість учасників за останні 6 років наведено нижче (рис.1):

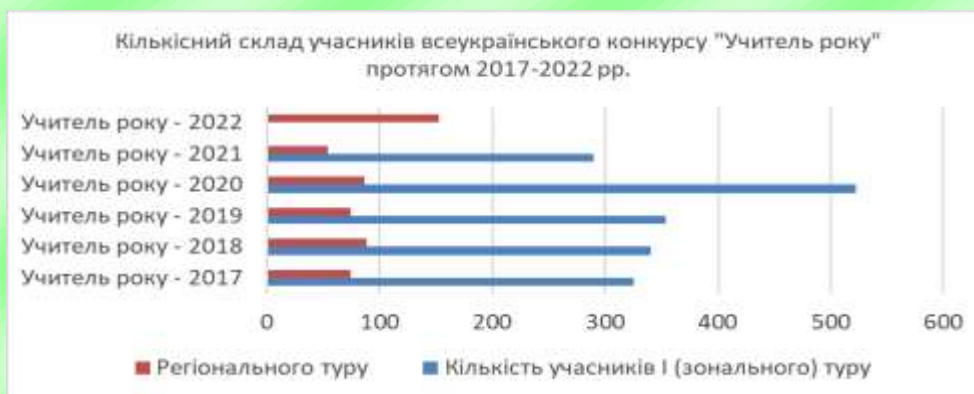

Рис.1. Порівняльний аналіз кількості учасників I (зонального) та регіонального туру Всеукраїнського конкурсу «Учитель року» (2017-2022рр.)

Так, всеукраїнський конкурс «Учитель року – 2022» в Харківській області вдруге відбувся дистанційно в онлайн-форматі. У 2021/2022 навчальному році конкурс проходив за такими номінаціями: «Біологія», «Інформатика», «Мистецтво», «Основи правознавства». Відповідно до оновленого Положення Конкурс проводиться тільки у два тури: перший – регіональний, другий – всеукраїнський.

Станом на 31.10.2021 на участь у конкурсі зареєстровано 206 педагогів Харківщини, з них 116 осіб із закладів м. Харкова, 90 осіб із Харківської області.

Безпосередньо в конкурсних випробуваннях першого (регіонального) туру взяли участь 152 педагоги. Це найбільша кількість за всю історію конкурсу регіонального рівня.

Відповідно до спільного рішення оргкомітету й журі визначено 4 переможці за номінаціями:

«Біологія»:

- Переможець – Самойлов Андрій Михайлович, учитель Харківської гімназії № 47 Харківської міської ради Харківської області;

«Інформатика»:

- переможець – Шконда Олена Олександрівна, учителька Харківського технічного ліцею № 173 Харківської міської ради Харківської області;

«Основи правознавства»:

- переможець – Ашортія Євген Демурович, учитель Харківської спеціалізованої школи I – III ступенів № 80 Харківської міської ради Харківської області;

«Мистецтво»:

- переможець – Цапенко Оксана Григорівна, учителька Комунального закладу «Лозівський ліцей № 7» Лозівської міської ради Харківської області.

II етап Всеукраїнського конкурсу «Учитель року – 2022» буде проведено відповідно до наказу Міністерства осві-

ти і науки України через три місяці після завершення дії правового режиму воєнного стану в Україні.

У квітні – травні 2022 року відбувся **V Фестиваль «добрих практик» освітян Харківщини «Майстри педагогічної справи презентують»** за темою «Інноваційні освітні технології як засіб підвищення якості освіти: практика, досвід, результати пошуків». Цього року Фестиваль «добрих практик» проходив в умовах дії правового режиму воєнного стану, що був оголошений після повномасштабного вторгнення росії на територію України, тому терміни проведення були змінені. Фестиваль проводився у 24-х номінаціях.

Кількість і розподіл поданих матеріалів висвітлено на діаграмі 1.

Кількість конкурсних робіт за номінаціями

Діаграма 1

Для участі у Фестивалі в усіх номінаціях успішно зареєструвалися **324** учасники, які представили опис власного досвіду застосування інноваційних технологій, методів, форм і моделей організації освітнього процесу. Порівняно з минулим роком це майже в чотири рази менше (1229 учасників у 2021 році). Зви-

чайно, така кількість учасників пояснюється окупацією значної частини території Харківської області, постійними обстрілами, відсутністю світла, Інтернету, можливості скористатися власними напрацюваннями, навіть їх повним знищенням (рис.2).

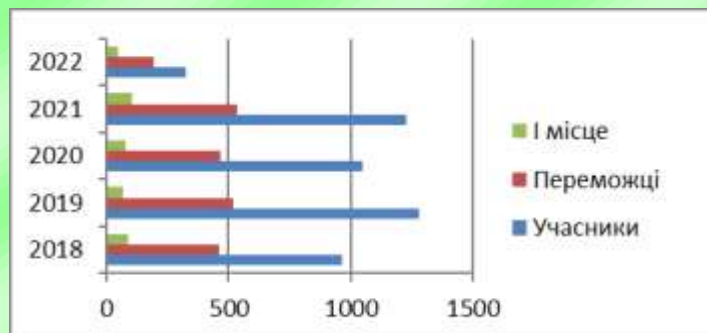

Рис.2. Порівняльний аналіз представництва педагогів-учасників фестивалю «добрих практик» освітян Харківщини «Майстри педагогічної справи презентують» (2018 – 2022 рр.)

Серед районів області найбільша кількість робіт надійшла на Фестиваль від педагогів Красноградського та Харківського районів – по 90 (у тому числі 74 учасники з м. Харкова), Чугуївського – 64 роботи, Лозівського – 36, Богодухівського – 27 робіт. Найменше, що має пояснення, надійшло робіт цього року із окупованих районів: Ізюмського – 9 робіт (у минулому році 126) і Куп'янського – 8 робіт (96 у 2021 році).

Серед територіальних громад лідерами є Харківська міська територіальна громада – 74 роботи, Красноградська міська ТГ – 38, Зміївська міська ТГ – 35, Наталинська сільська ТГ – 28, Валківська міська ТГ – 25, Зачепилівська селищна ТГ – 24, Лозівська міська ТГ – 22, Чугуївська міська ТГ – 17, Люботинська місь-

ка ТГ – 14, Первомайська міська та Слобожанська селищна ТГ – по 12 робіт.

Серед освітян м. Харкова (майже 65% від загальної кількості) найбільше зареєструвалося педагогічних працівників від Салтівського (раніше Московського) району – 48, по 6 робіт надійшло з Київського та Слобідського районів міста.

Найбільшу кількість призових місць вибороли учасники від Харківського району – 57, Красноградського – 46, Чугуївського – 40 призових місць.

Серед об'єднаних територіальних громад Харківської області лідерами стали: Харківська міська територіальна громада – 46 переможців і призерів; 20 дипломів має Зміївська міська ТГ, 19 – Красноградська міська ТГ; Валківська

міська ТГ – 16, Чугуївська міська та Зачепилівська селищна ТГ – по 14, Наталинська сільська ТГ – 13, Люботинська та Лозівська міські ТГ – по 11 переможців і призерів.

Усього 196 із 324 досвідів освітян територіальних громад області визначені найкращими:

- диплом I ступеня отримали 45 учасників,
- диплом II ступеня – 68 учасників,
- диплом III ступеня – 83 учасники.

Важливим у професійній діяльності педагогічних працівників закладів позашкільної освіти є їх самореалізація та мотивація до подальшого творчого вдос-

коналення, підвищення рівня педагогічної майстерності. Поштовхом до творчого розкриття професійних якостей педагога позашкілля став Всеукраїнський конкурс «Джерело творчості», що проходить на обласному та всеукраїнському рівні вже багато років поспіль (див. рис. 3).

Протягом січня – червня 2022 року проходив II (обласний) етап Всеукраїнського конкурсу «Джерело творчості» за еколого-натуралістичним, дослідницько-експериментальним, військово-патріотичним, туристсько-краєзнавчим, науково-технічним, художньо-естетичним напрямками позашкільної освіти. Учасники конкурсу – досвідчені керівники гуртків закладів позашкільної освіти, креативні та творчі особистості.

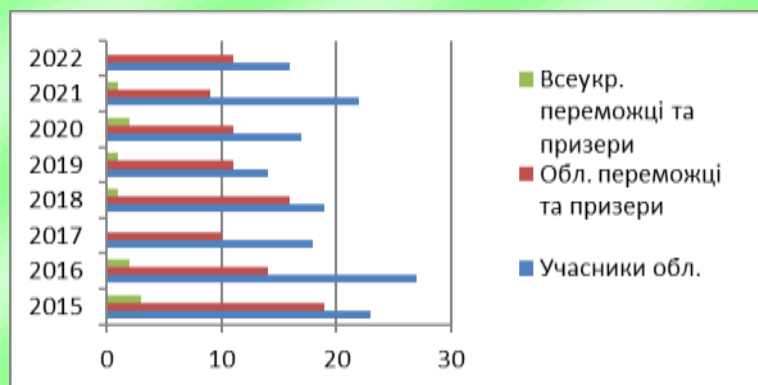

Рис.3. Порівняльний аналіз участі педагогів ЗПО Харківської області у II (обласному), III (всеукраїнському) етапі Всеукраїнського конкурсу майстерності педагогічних працівників позашкільної освіти «Джерело творчості»

До участі в Конкурсі було прийнято 16 конкурсних робіт. Педагоги ЗПО представили власний опис досвіду у вигляді електронного портфоліо: анотацію досвіду, розробки та відеозаписи занять і організаційно-масових заходів.

Переможцями (I місце) II (обласного) етапу Всеукраїнського конкурсу «Дже-

рело творчості» визначено 5 педагогів закладів позашкільної освіти:

- **Волкодав Олену Олександрівну**, керівника гуртка Балаклійської станції юних натуралістів Балаклійської міської ради Харківської області, за еколого-натуралістичним напрямком по-

зашкільної освіти (біологічний профіль: природознавство, біологія рослин, біологія тварин, біологія людини, загальна біологія);

- **Беляєву Карину Юріївну**, керівника гуртка Комунального закладу «Харківська обласна Мала академія наук Харківської обласної ради», за дослідницько-експериментальним напрямом позашкільної освіти (наукове відділення «Філософія та суспільствознавство»);
- **Прокопчук Ірину Анатоліївну**, керівника гуртка Кегичівського Будинку дитячої та юнацької творчості Кегичівської селищної ради Красноградського району Харківської області, за військово-патріотичним напрямом позашкільної освіти;
- **Данильченко Надію Юріївну**, керівника гуртка Комунального закладу «Первомайський будинок дитячої та юнацької творчості Первомайської міської ради

Харківської області», за науково-технічним напрямом позашкільної освіти (початково-технічний профіль);

- **Воробйову Лілію Михайлівну**, керівника гуртка Комунального закладу «Центр дитячої та юнацької творчості № 1 Харківської міської ради», за художньо-естетичним напрямом позашкільної освіти (театральний профіль).

З метою підвищення якості та вдосконалення змісту позашкільної освіти, забезпечення гуртків, груп, секцій, студій та інших творчих об'єднань закладів позашкільної освіти якісною навчальною літературою за напрямками позашкільної освіти, підтримки талановитих педагогічних працівників закладів позашкільної освіти області вже багато років поспіль проводиться

I (обласний) етап Всеукраїнського конкурсу рукописів навчальної літератури для позашкільних навчальних закладів системи освіти.

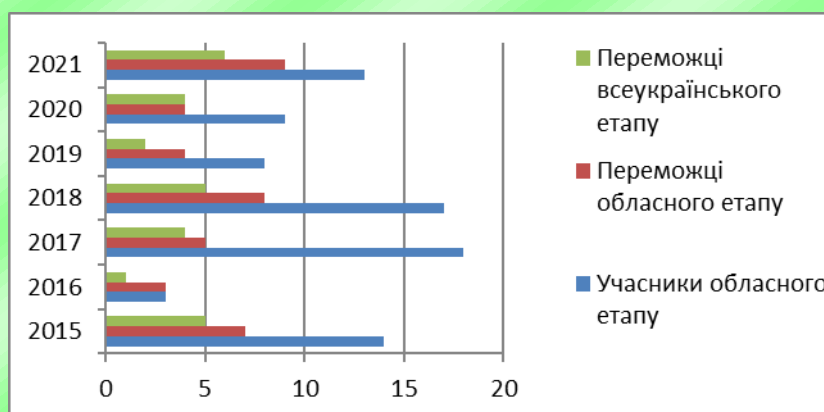

Рис. 4. Порівняльний аналіз участі педагогів ЗПО Харківської області в I (обласному) та II (всеукраїнському) етапі Всеукраїнського конкурсу рукописів навчальної літератури для закладів позашкільної освіти

Переможцями II етапу Всеукраїнського конкурсу рукописів навчальної літератури для позашкільних навчальних закладів системи освіти у 2021 році визначено:

у категорії «Навчальні програми за напрямами позашкільної освіти»:

- *військово-патріотичний напрям* – «Комплексна навчальна програма з позашкільної освіти «Морські гуртки («Юнги», «Юні моряки», «Старшини шлюпок»)» (авторки – Щербина Людмила Вікторівна, заступниця директора з навчально-виховної роботи Комунального закладу «Харківський дитячо-юнацький клуб моряків Харківської міської ради», Шевцова Олена Миколаївна, методистка Комунального закладу «Харківський дитячо-юнацький клуб моряків Харківської міської ради»);

у категорії «Навчальна література з позашкільної освіти»:

- *художньо-естетичний напрям* (хореографічний профіль: спортивний танець) – науково-методична збірка «Удосконалення спеціальної підготовленості вихованців гуртка акробатичного рок-н-ролу» (автор – Гуменюк Сергій Володимирович, керівник гуртка Комунального закладу «Палац дитячої та юнацької творчості «ІСТОК» Харківської міської ради»).

Лауреатами конкурсу стали:

у категорії «Навчальні програми за напрямами позашкільної освіти»:

- *дослідницько-експериментальний напрям* (наукові відділення математики, фізики й астрономії, технічних наук) – навчальна програма «Основи робототехніки та Інтернету речей» (автор – Гурко Олександр Геннадійович, керівник гурт-

ка «Будова автомобіля та основи інженерної діяльності» Комунального закладу «Харківська обласна Мала академія наук Харківської обласної ради», професор кафедри автоматизації та комп'ютерно-інтегрованих технологій Харківського національного автомобільно-дорожнього університету);

у категорії «Навчальна література з позашкільної освіти»:

- *еколого-натуралістичний напрям* (профіль «Бджільництво») – навчально-наочний посібник «Бджілка» (авторки – Волкодав Олена Олександрівна, завідувачка організаційно-масового відділу Балаклійської станції юних натуралістів Харківської області, Пурдя Людмила Андріївна, директорка Балаклійської станції юних натуралістів Харківської області);

- *туристсько-краєзнавчий напрям позашкільної освіти* (туристсько-спортивний профіль) – робочий зошит для практичних занять гуртків туристського напрямку (автори – Ободовський Петро Андрійович, завідувач відділу туризму та спортивного орієнтування, Кондратенко Олександр Миколайович, методист відділу туризму та спортивного орієнтування Комунального закладу «Харківська обласна станція юних туристів» Харківської обласної ради);

- *туристсько-краєзнавчий напрям позашкільної освіти* (туристсько-спортивний профіль) – збірка «Організація дистанційного навчання у закладах позашкільної освіти» (авторка – Мисюкевич Аліна Володимирівна, методист краєзнавчого відділу Комунального закладу «Харківська обласна станція юних туристів» Харківської обласної ради).

Оновлення освіти в Україні зумовлює інтенсивні пошуки шляхів модернізації освітнього процесу в закладах загальної середньої, дошкільної та позашкільної освіти на засадах концепції Нової української школи. Однією з дієвих форм виявлення та поширення інноваційних підходів, ефективних педагогічних практик

є виставково-презентаційна діяльність. **Обласна тематична онлайн-виставка ефективного педагогічного досвіду «Освіта Харківщини XXI століття»** є віртуальною платформою для отримання нової інформації, обміну досвідом, ідеями та творчими пошуками педагогів закладів освіти області та м. Харкова.

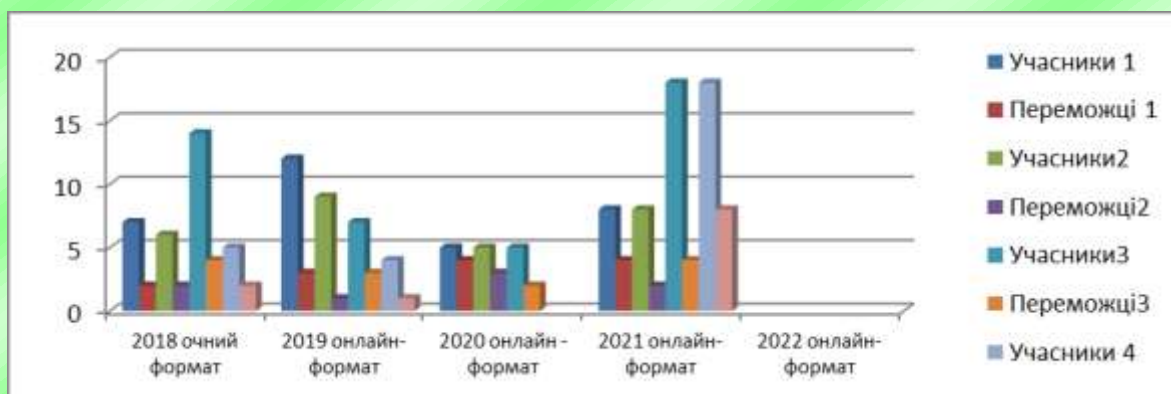

Рис. 5. Порівняльний аналіз участі педагогічних працівників Харківської області в онлайн-виставці «Освіта Харківщини XXI століття» протягом 2018–2021 рр.

Усього протягом 2018–2021 рр. у виставці взяли участь 131 заклад освіти Харківщини, 45 закладів стали її переможцями (I місце), тобто 31,2% від загальної кількості учасників (див. рис. 5).

Протягом 2021/2022 навчального року проведено **2 обласні тематичні онлайн-виставки ефективного педагогічного досвіду «Освіта Харківщини XXI століття»** в дистанційній формі, у яких узяли участь 36 закладів освіти області:

- Десята обласна тематична онлайн-виставка ефективного педагогічного досвіду «Освіта Харківщини XXI століття» за темою «Нова українська школа: здоров'я дітей – пріоритетна стратегія розвитку освіти в Україні» (18 учасників);

- Одинадцята обласна тематична онлайн-виставка ефективного педагогіч-

ного досвіду «Освіта Харківщини XXI століття» за темою «Нова українська школа: педагогіка партнерства – крок назустріч» (18 учасників).

Учасники виставки висвітлили свою роботу в онлайн-презентаціях, провели різні за формою інтерактивні заходи, презентували цікаві матеріали експозиції (блоги педагогів, методичні розробки уроків і виховних заходів, відео- та фотоматеріали тощо) відповідно до заявленої теми досвіду.

Переможцями двох онлайн-виставок у 2021/2022 навчальному році стали 12 закладів освіти:

- Балаклійський ліцей № 3 Балаклійської міської ради Харківської області;

- Піщанський ліцей Красноградської міської ради Харківської області;
- КЗ «Чугуївський ліцей № 6 імені тричі Героя Радянського Союзу І.М. Кожедуба» Чугуївської міської ради Харківської області;
- КЗ «Чугуївський ліцей № 7» Чугуївської міської ради Харківської області;
- Комунальний заклад «Опорна школа «Оскільський ліцей Оскільської сільської ради Ізюмського району Харківської області»;
- Куп'янський заклад дошкільної освіти (центр розвитку дитини) Куп'янської міської ради Харківської області;
- КЗ «Центр дитячої та юнацької творчості № 1 Харківської міської ради»;
- КЗ «Зміївська загальноосвітня школа І-ІІІ ступенів № 2 імені

льотчика-космонавта Ігоря Петровича Волка» Зміївської міської ради Чугуївського району Харківської області;

- Заклад дошкільної освіти (ясла-садок) № 16 Ізюмської міської ради (учасник двох виставок);
- Заклад дошкільної освіти (ясла – садок) № 4 комбінованого типу Ізюмської міської ради;
- Харківський ліцей № 141 Харківської міської ради Харківської області.

Ефективний педагогічний досвід 12 переможців обласної тематичної онлайн-виставки ефективного педагогічного досвіду «Освіта Харківщини ХХІ століття» поширюється серед педагогічного загалу Харківської області під час проведення обласних методичних заходів, занесений до обласної електронної бази кращих практик освітян.

*Волкодав
Олена
Олександрівна*

*Беляєва
Карина
Юрївна*

*Прокопчук
Ірина
Анатоліївна*

*Данильченко
Надія
Юрївна*

*Воробйову
Лілія
Михайлівна*

19-22 жовтня 2021 року відбулася
Десята обласна тематична онлайн-виставка ефективного педагогічного досвіду «Освіта Харківщини XXI століття» за темою «Нова українська школа: здоров'я дітей – пріоритетна стратегія розвитку освіти в Україні»

Номінації

- «Партнерська взаємодія школи та громадянськості в розбудові безпечного і здорового освітнього середовища у НУШ»
- «Здоров'язбережувальна діяльність як пріоритетний напрям розвитку закладу освіти в сучасних умовах»
- «Практичні шляхи здоров'язбереження учасників освітнього процесу в закладі освіти»

Позашкільна освіта

Реалізацію творчих здібностей учнів стабільно забезпечує позашкільна освіта. Станом на 01.01.2022 в Харківській області функціонувало 112 закладів позашкільної освіти, із них: 110 комунальної форми власності, 1 – державної, 1 – приватної, де в 7411 гуртках (секціях) навчалося 123 914 вихованців. Охоплення дітей позашкільною освітою в закладах позашкільної освіти (у тому числі й у дитячо-юнацьких спортивних школах) становило 49,3%. Також у закладах загальної середньої освіти області було організовано роботу гуртків (секцій), у яких позашкільною освітою охоплено 114 825 дітей (45,6%). У цілому різними формами позашкільної освіти охоплено 238 739 (94,9%) дітей регіону, які спроможні за станом здоров'я та фізичними можливостями відвідувати гуртки (секції) в закладах.

За рейтинговим показником охоплення дітей позашкільною освітою Харківська область другий рік поспіль посідає II місце серед 24 областей України та міста Києва.

До занять у закладах позашкільної освіти залучено 584 дитини з особливими освітніми потребами, 556 дітей-сиріт і дітей, позбавлених батьківського піклування, 2739 дітей із малозабезпечених сімей, 380 дітей внутрішньо переміщених осіб, 194 дитини, які постраждали внаслідок Чорнобильської катастрофи, 10 дітей, батьки яких загинули під час виконання службових обов'язків.

Мережа закладів позашкільної освіти Харківщини: центри (будинки) дитячої та юнацької творчості (46), дитячо-юнацькі спортивні школи (40), станції юних техніків (2), станції юних натуралістів (4), центри туризму і краєзнавства (4), клуби фізичної підготовки (3), центри позашкільної освіти (7), інші (6).

Система позашкільної освіти області включає 13 типів закладів позашкільної освіти, які пропонують учням заняття за інтересами в гуртках близько 200 найменувань. А 40 дитячо-юнацьких спортивних шкіл, 4 заклади позашкільної освіти спортивного профілю організовували заняття в секціях із 42 видів спорту. Навчальна, спортивна та фізкультурно-оздоровча робота проводиться на власних спортивних базах.

Найбільша кількість вихованців закладів позашкільної освіти навчалася в гуртках художньо-естетичного (35%), фізкультурно-спортивного (31%), науково-технічного (0,5%), туристсько-краєзнавчого (7%), еколого-натуралістичного (3,7%), гуманітарного (3,3%), дослідницько-експериментального (3,2%) напрямів позашкільної освіти.

До занять у закладах позашкільної освіти було залучено 403 дитини з особливими освітніми потребами, 677 дітей-сиріт і дітей, позбавлених батьківського піклування, 2751 дитина з малозабезпечених сімей.

Почесні звання мають 105 творчих колективів закладів освіти, із них: 77 ко-

лективів – почесне звання «Зразковий художній колектив»; 28 колективів – почесне звання «Народний художній колектив».

У 2021 році обласною оглядовою комісією з присвоєння та підтвердження почесних звань «Народний художній колектив» і «Зразковий художній колектив» переглянуто звітні заходи 22 творчих колективів закладів освіти.

Заслуговує на увагу проведення в області заходів краєзнавчого напрямку.

У контексті підвищення рівня патріотичного виховання учнів важливою ланкою є розвиток діяльності музеїв при закладах освіти. У 2021/2022 н. р. функціонувало 346 паспортизованих музеїв, із них: 124 – музеї широкого історичного профілю, 85 – військово-історичного, 47 – історії закладу освіти, 51 – етнографічного, 9 – літературного, 7 – музеї хліба та голодомору, 8 – краєзнавчого профілю та іншого.

Після російського вторгнення на територію України 24.02.2022 станом на 10.06.2022 в Харківській області функціонує 110 закладів позашкільної освіти, із них: 108 – комунальної форми власності, 1 – державної, 1 – приватної, у яких здобувають позашкільну освіту 110 259 вихованців; 18 територіальних громад області (із 56) перебувають на території тимчасової окупації рф, у них функціонує 16 закладів позашкільної освіти. Зруйновані: 3 ЗПО, повністю зруйнований Дергачівський БДЮТ. Повністю зруйновані топкові котельні в Золочівському БДЮТ, Золочівській ДЮСШ.

Пошкоджені: 26 ЗПО, з них: 12 ЗПО в місті Харкові, 2 ЗПО обласного підпорядкування, 1 ЗПО державного підпо-

рядкування, 11 ЗПО – на території Харківської області.

Пошкодження в ЗПО: вибиті вікна, двері; пошкоджені покрівлі, стіни будівель, значні пошкодження у внутрішніх приміщеннях закладів позашкільної освіти, пошкодження теплиць.

Із 110 ЗПО здійснюють діяльність: у звичайному режимі – 0 ЗПО; змішано – 0 ЗПО; не працюють з різних причин – 33 ЗПО; дистанційно – 77 ЗПО.

У Балаклійській станції юних натуралістів функціонує зоопарк, де знаходиться на сьогодні 165 тварин, які всі доглянуті (Балаклійська територіальна громада три місяці перебуває під тимчасовою окупацією рф).

Заклади позашкільної освіти області, що здійснюють освітню діяльність, забезпечені педагогічними кадрами на 85%. Заняття проводяться дистанційно.

Ураховуючи дуже складну ситуацію в області під час дії правового режиму воєнного стану, організація освітнього процесу в закладах позашкільної освіти здійснюється в офлайн- і онлайн-форматах. Також буде поширюватися видавнична діяльність педагогічних працівників і дітей у ЗПО.

Три заклади позашкільної освіти обласного підпорядкування (МАН, Станція юних туристів, обласний Палац дитячої та юнацької творчості) організують заняття в онлайн-форматі з дітьми області, де відсутні ЗПО, а також, коли є можливість, із дітьми, які мешкають на території, тимчасово окупованих рф.

Освітній процес у закладах позашкільної освіти у 2022/2023 н. р. буде організовано відповідно до безпекової ситуації в Харківському регіоні.

**Організаційно-масові заходи поза-
шкільної освіти Харківщини
Вистава «Таємниця зачарованого
дзеркала»**

Протягом грудня – січня в Комунальному закладі «Харківський обласний Палац дитячої та юнацької творчості» з метою організації змістовного дозвілля та відпочинку дітей Харківщини під час новорічних і різдвяних свят відбулася вистава «Таємниця зачарованого дзеркала». Новорічну виставу відвідали понад 4000 дітей закладів освіти Харківської області, серед яких діти пільгового контингенту, діти військовослужбовців і учні закладів освіти обласного підпорядкування. Також під час новорічних і різдвяних свят у Палаці проводились **обласна виставка-конкурс писанкарства «Різдвяна писанка», обласний етап Всеукраїнського конкурсу «Новорічна композиція», обласний етап Всеукраїнської виставки-конкурсу «Український сувенір»,** учасниками яких стали понад 1500 учнів і вихованців закладів освіти Харківської області.

Турнір юних мінералогів

У грудні 2021 року на базі Комунального закладу «Харківська обласна станція юних туристів» Харківської обласної ради відбувся обласний турнір юних мінералогів. У турнірі взяли участь 48 учнів із закладів загальної середньої та позашкільної освіти м. Харкова та Харківської області. Змагання проходили в 3-х вікових групах: молодша (учні 3-5 класів), середня (учні 6-8 класів), старша (учні 9-11 класів). Учасники турніру визначали мінерали, гірські породи, відповідали на теоретичні питання, розв'язували геологічний кросворд. Усі

переможці обласного турніру юних мінералогів нагороджені грамотами Комунального закладу «Харківська обласна станція юних туристів» Харківської обласної ради, призами, зразками мінералів і гірських порід, краєзнавчою літературою.

Благодійні акції «Різдвяний віночок» і «Святий Миколаю, тебе я чекаю!»

З метою розвитку чуйності, доброти, милосердя, поширення культури волонтерства, сприяння становленню дитини як активного члена своєї громади, соціалізації дитини та її громадянського виховання в Комунальному закладі «Харківський обласний Палац дитячої та юнацької творчості» в січні 2022 року відбулися благодійні акції «Різдвяний віночок» і «Святий Миколаю, тебе я чекаю!», у яких узяли участь понад 2000 учнів закладів освіти Харківщини та вихованці Палацу. У рамках проведення заходу діти власноруч виготовляли різдвяні віночки, готували творчі виступи, привітали лікарів і військовослужбовців, які знаходяться на лікуванні в Харківському військово-медичному клінічному центрі Північного регіону, подарували малюнки, обереги й різдвяні віночки, зроблені учнями закладів освіти Харківської області, з побажаннями здоров'я, щастя та миру.

I (обласний) тур всеукраїнського конкурсу екскурсиводів музеїв закладів освіти «Край, в якому я живу»

21 січня 2022 року Комунальним закладом «Харківська обласна станція юних туристів» Харківської обласної ради проведено I (обласний) тур Всеукра-

їнського конкурсу екскурсиводів музеїв закладів освіти «Край, в якому я живу». На заочний етап I (обласного) туру конкурсу надійшло 72 роботи з 23 територіальних громад Харківської області та міста Харкова. Переможцями конкурсу визнані юні екскурсиводи музеїв Барвінківської, Богодухівської, Валківської, Чугуївської міських, Дворічанської селищної територіальних громад і Київського, Холодногірського, Шевченківського районів міста Харкова.

Обласний етап фотоконкурсу «Україна – це ми!»

У січні 2022 року Комунальним закладом «Харківська обласна станція юних туристів» Харківської обласної ради проведено обласний етап фотоконкурсу «Україна – це ми!», який був присвячений Дню Соборності України.

На конкурс надійшло близько 700 фоторобіт від учнів закладів освіти майже з усіх куточків Харківщини. У березні 2022 року відбувся Всеукраїнський етап конкурсу фоторобіт, присвячений Дню Соборності України «Україна – це ми!». Заклади освіти Харківської області активно долучилися до участі в цьому конкурсі. На обласний етап фотовиставки надійшло близько 700 робіт, які представили педагогічні та учнівські колективи закладів освіти Харківщини. Журі фотовиставки з представлених матеріалів визначили кращі роботи, які стали учасниками всеукраїнського етапу конкурсу.

Серед кращих учасників фотоконкурсу журі відзначило роботи, які представили такі заклади: Комунальний заклад «Зеленогайський ліцей» Височанської селищної ради Харківського району Харківської області, Харківська загально-

освітня школа I-III ступенів № 57 Харківської міської ради Харківської області, Комунальний заклад «Чугуївський ліцей № 2 Чугуївської міської ради Харківської області», Комунальний заклад «Глушківський ліцей Курилівської сільської ради Куп'янського району Харківської області», Харківська гімназія № 86 Харківської міської ради Харківської області, Куп'янський ліцей № 4 Куп'янської міської ради Харківської області, Шелестівський ліцей Коломацької селищної ради Богодухівського району Харківської області.

Обласні змагання зі скелелазіння серед учнів і вихованців закладів освіти Харківщини

22 січня 2022 року на базі Комунального закладу «Харківський навчально-виховний комплекс № 106 Харківської міської ради Харківської області імені В.О. Кисіля» педагогами Комунального закладу «Харківська обласна станція юних туристів» Харківської обласної ради проведені обласні змагання зі скелелазіння серед учнів і вихованців закладів освіти Харківщини.

Програмою змагань передбачалося проходження трас на швидкість на штучному стенді в шести вікових групах. У змаганнях брали участь понад 150 учасників: із Балаклійської, Барвінківської, Валківської, Дергачівської, Чугуївської міських територіальних громад, Біляївської, Нововодолазької селищних рад, Немишлянського, Новобаварського, Холодногірського, Шеченківського районів міста Харкова, вихованці гуртків Комунального закладу «Харківська обласна станція юних туристів» Харківської обласної ради.

Обласна виставка дитячих творчих робіт «Мій біль – Афганістан»

15 – 18 лютого 2022 року в музеї історії Комунального закладу «Харківський обласний Палац дитячої та юнацької творчості» традиційно функціонувала обласна виставка дитячих творчих робіт «Мій біль – Афганістан», присвячена вшануванню громадян України, які виконували військовий обов'язок на території Республіки Афганістан.

Виставка проводилася з метою ознайомлення учнів закладів освіти з історичними фактами та подіями під час війни на території Республіки Афганістан, виховання патріотизму, поваги, милосердя.

На виставку було представлено 511 робіт від 507 учнів закладів загальної середньої та позашкільної освіти Харківської області (з усіх 56 територіальних громад, 7 закладів освіти обласного підпорядкування та вихованців Комунального закладу «Харківський обласний Палац дитячої та юнацької творчості»).

За час роботи виставки на екскурсіях побувало понад 500 учнів закладів освіти.

Цього року Міжнародний День захисту дітей став для кожного особливим, бо в Україні розгорнулася повномасштабна війна проти РФ. Усі діти потребують підтримки та захисту від дорослих. Особливо важливим це свято виявилось під час війни, коли багато дітей стали сиротами, позбулися будинку або виїхали з рідного міста.

II (Всеукраїнський) тур конкурсу на кращу туристсько-краєзнавчу експедицію з активним способом пересування «Мій рідний край»

У березні 2022 року проведено II (Всеукраїнський) тур конкурсу на кращу туристсько-краєзнавчу експедицію учнівської молоді з активним способом пересування «Мій рідний край». Звіт про експедицію юних туристів-краєзнавців Комунального закладу «Пісочинський ліцей «Мобіль» Пісочинської селищної ради Харківського району Харківської області» по Харківській та Полтавській областях за темою «Дослідження геоботанічних особливостей лучних фітоценозів лісового заказника місцевого значення «Середньодонецький»» (керівники: Радченко Олександра Михайлівна, учитель географії, Шестак Дмитро Леонідович, учитель інформатики, Водолазька Олена Віталіївна, учитель хімії) посів III місце.

Змагання юних геологів

28 квітня 2022 року Івано-Франківським обласним державним центром туризму і краєзнавства учнівської молоді за підтримки Департаменту освіти, науки та молодіжної політики Івано-Франківської облдержадміністрації був проведений 44-й зліт-змагання юних геологів. Учасниками заходу також була команда вихованців гуртка «Геологічне краєзнавство» КЗ «Харківська обласна станція юних туристів» (керівник – Вовк Володимир Федорович), які гідно виступили на змаганнях і посіли почесне **III місце**. Команда Харківської області нагороджена грамотою Івано-Франківського обласного державного центру туризму і краєзнавства учнівської молоді. Керівнику команди Харківської області Вовку Володимирові Федоровичу висловлена подяка Івано-Франківського обласного державного

центру туризму і краєзнавства учнівської молоді за якісну підготовку команди до змагань юних геологів.

Обласна акція «Діти Харківщини проти війни!»

З 1 по 10 травня 2022 року в Комунальному закладі «Харківський обласний Палац дитячої та юнацької творчості» до Дня пам'яті та примирення проводилася обласна акція «Діти Харківщини проти війни!», у якій брали участь учні та вихованці закладів освіти Харківської області.

Діти створювали творчий меседж миру, вкладаючи в нього свої почуття, любов до країни, велику вдячність захисникам і беззаперечну віру в перемогу України. Свій меседж учасники завантажували на свою сторінку у ФБ із хештегом #палацдітихарківщинипротивійни

Конкурс краєзнавчо-дослідницьких робіт «Українська революція: 100 років надії і боротьби»

У II турі конкурсу краєзнавчо-дослідницьких робіт у рамках Всеукраїнської краєзнавчої акції учнівської молоді «Українська революція: 100 років надії і боротьби» посіли призові місця:

- у напрямі **«Українська революція – доба національного державотворення»** III місце: **Панич Вікторія, Саєнко Владислав, Фесенко Оксана**, учні 9 класу, вихованці гуртка «Історичне краєзнавство» Комунального закладу «Харківська обласна станція юних туристів» із роботою на тему **«Іван Гаращенко: купець, меценат, подвижник Української автокефальної православної церкви»** (керівники: Свистун Юрій Миколайович, учитель предмета «Захист Ук-

раїни» Олексіївського ліцею Краснокутської селищної ради Богодухівського району Харківської області, керівник гуртків «Історичне краєзнавство» Комунального закладу «Харківська обласна станція юних туристів» Харківської обласної ради; Тільна Ірина Володимирівна, учитель інформатики Олексіївського ліцею Краснокутської селищної ради Богодухівського району Харківської області);

- у напрямі **«Боротьба українців проти більшовицької диктатури та військової агресії Росії»** II місце посіла **Ландик Мирослава**, учениця 8 класу, вихованка гуртка Комунального закладу «Харківська обласна станція юних туристів» із роботою **«Харків, рік 1930: трагічна сторінка життя Валентина Отамановського»** (керівники: Астапова Тетяна Миколаївна, керівник гуртків-методист Комунального закладу «Харківська обласна станція юних туристів» Харківської обласної ради; Робак Ігор Юрійович, доктор історичних наук, професор, завідувач кафедри суспільних наук, науковий консультант Центру медичного краєзнавства імені професора В.Д. Отамановського Харківського національного медичного університету).

Обласний флешмоб до Дня вишиванки та Обласна фотоакція «Країни – друзі України!»

У травні в Комунальному закладі «Харківський обласний Палац дитячої та юнацької творчості» до Дня вишиванки відбувся обласний флешмоб «Вишиванка – генетичний код нації» та обласна фотоакція «Країни – друзі України!»

Учні та педагоги закладів освіти Харківської області приєдналися до яскраво-

го й водночас душевного флешмобу. Вони пишаються тим, що народилися та живуть в найкращій країні, зберігають і продовжують традиції українського народу. Учасники створили безліч яскравих фотографій у вишиванках, записали чудові відеопривітання, креативні дефіле з друзями та завантажили на сторінку у ФБ із хештегом #палацфлешмободня-вишиванки

Вишиванка – це український оберіг, який об'єднує всіх нас і заряджає енергією Перемоги! Під час війни багато родин вимушені були покинути домівки й переїхати в країни Європи та світу, що стали справжніми друзями України.

Учні та педагоги закладів освіти Харківської області, які вимушені були переїхати до Польщі та Кіпру, у Бельгію, Чехію, Німеччину, Словенію, Угорщину, Португалію, надсилали фотографії, що, на їх думку, яскраво відображали підтримку України, розповідаючи засобами фотомистецтва про те, що найбільше вразило їх в іншій країні, надало сили жити, навчатися, займатися творчістю.

Світлини розміщували на своїх сторінках у Фейсбуці з хештегом #палацкраїнидрузіУкраїни. Кожна світлина дитини – це подяка країнам-друзям за підтримку України!

Туристсько-краєзнавче свято з нагоди Міжнародного Дня захисту дітей

Попри всі найтяжчі складнощі, які виникли у зв'язку з воєнним станом в Україні, ураховуючи досить складну ситуацію в місті Харкові, педагоги Комунального закладу «Харківська обласна станція юних туристів» Харківської обласної ради 1 червня 2022 року організу-

вали туристсько-краєзнавче свято з нагоди Міжнародного Дня захисту дітей.

Юні туристи-краєзнавці активно й успішно подолали смугу перешкод, навчилися встановлювати намет, загартувалися, отримали заряд позитивних емоцій.

Туристсько-краєзнавчі Інтернет-конкурси, присвячені Дню захисту дітей

Протягом червня 2022 року в Комунальному закладі «Харківська обласна станція юних туристів» проведено серію туристсько-краєзнавчих Інтернет-конкурсів, присвячених Дню захисту дітей. Тематика конкурсів охоплювала питання спортивно-туристського та краєзнавчого напрямку.

До участі в конкурсах долучилися юні туристи та краєзнавці з 15 закладів загальної середньої та позашкільної освіти області. Найактивнішими в конкурсі були учні з Нової Водолаги, Зачепилівщини, Наталинської громади, міста Чугуєва. Усього 26 переможців і 31 лауреат відзначені грамотами Комунального закладу «Харківська обласна станція юних туристів» Харківської обласної ради.

Обласна акція «Діти України. Творчість. Сила»

На початку червня 2022 року в Комунальному закладі «Харківський обласний Палац дитячої та юнацької творчості» до Міжнародного дня захисту дітей проводилась ОБЛАСНА АКЦІЯ «ДІТИ УКРАЇНИ. ТВОРЧІСТЬ. СИЛА». Діти – наше майбутнє, продовження нашого роду, нашої Держави. Людство завжди пра-

гнуло зробити світ кращим для своїх нащадків. 1950 року ООН оголосила захист прав, життя та здоров'я дітей одним із пріоритетних напрямів своєї діяльності. На жаль, у нашій країні йде війна. Саме тому День захисту дітей сьогодні має особливе значення. Учні та педагоги закладів освіти Харківської області об'єдналися та мовою образотворчого, вокального, театрального, хореографічного, фото-, відеомистецтва голосно заявили всьому світу: «Діти України мають право на щасливе мирне дитинство!». Учасники заходу розміщували роботи на своїх сторінках у Фейсбук із хештегом #палацдітиукраїнедністьсила.

Кожна робота – це голос, що об'єднує дітей України та наближає Перемогу! Сила дітей Харківщини у творчості!

Участь у відкритих змаганнях Миколаївської області зі спортивного (пішохідного) туризму серед юнаків «Кубок Бугу»

15 червня 2022 року відбувся перший тур змагань Кубку України серед юнаків – відкритих змагань Миколаївської області зі спортивного (пішохідного) туризму серед юнаків «Кубок Бугу», організаторами якого виступили Миколаївський обласний Центр національно-патріотичного виховання, туризму та краєзнавства учнівської молоді спільно з Українським державним центром національно-патріотичного виховання, краєзнавства і туризму учнівської молоді. У змаганнях брали участь команда КЗ «Харківська обласна станція юних туристів» Харківської обласної ради (тренер Олександр Карасьов) і команда Чугуївського центру туризму та краєзнавства Чугуїв-

ської міської ради Харківської області (тренер Сергій Лисенко).

Розв'язання тактичних завдань і заповнення Google-форм у три-хвилинному обмеженні часу на кожне питання дало можливість отримати неоціненну практику, що знадобиться дітям для участі в майбутніх змаганнях на місцевості, які обов'язково відбудуться після Перемоги.

Дослідження історії дисидентського руху на Харківщині вихованцями гуртка «Історичне краєзнавство»

Учні Олексіївського ліцею Краснокутської селищної ради Богодухівського району Харківської області, вихованці гуртка «Історичне краєзнавство» Комунального закладу «Харківська обласна станція юних туристів» Харківської обласної ради, протягом останніх років послідовно займаються дослідженнями історії дисидентського руху на Харківщині.

У 2022 році відбувся другий конкурс молодіжних історичних проєктів «Радянське минуле» (переосмислення історії). Подано 115 робіт, 1084 учасники.

Кращі учні-краєзнавці Харківщини за підсумками роботи у 2021/2022 навчальному році

Український державний центр національно-патріотичного виховання, краєзнавства і туризму учнівської молоді Міністерства освіти і науки України відзначив кращих учнів-краєзнавців Харківщини за підсумками роботи у 2021/2022 навчальному році:

- експедиційна група Комунального закладу «Пісочинський ліцей «Мобіль» Пісочинської селищної ради Харківського району Харківської області»;

- Степанов Михайло, вихованець Валківського центру туризму, краєзнавства та екскурсій Валківської міської ради Богодухівського району Харківської області;
- гурток «Перші кроки до геології» Комунального закладу «Харківська Мала академія наук» Харківської обласної ради»;
- народний художній фольклорно-етнографічний колектив «Вербиченька» Нововодолазького будинку дитячої та юнацької творчості Нововодолазької селищної ради Харківського району Харківської області;
- гурток «Юні археологи» Комунального закладу «Харківський Палац дитячої та юнацької творчості Харківської міської ради Харківської області»;
- Загребельна Марія, вихованка гуртка «Історичне краєзнавство» Комунального закладу «Центр позашкільної освіти «Старт» Харківської міської ради Харківської області»;
- гурток «Історичне краєзнавство» Олексіївського ліцею Краснокутської селищної ради Богодухівського району Харківської області;
- Ландик Мирослава, учениця 8 класу Комунального закладу «Улянівський ліцей» Богодухівської міської ради Богодухівського району Харківської області;
- Фесенко Оксана, Саєнко Владислав, Панич Вікторія – учні 9 класу Олексіївського ліцею Краснокутської селищної ради Богодухівського району Харківської області;
- Колотєєв Даниїл – учень 9 класу Комунального закладу «Клутино-Башкирівський ліцей» Чугуївської міської ради Чугуївського району Харківської області в номінації «Військово-історичний музей»;
- Рєра Єлизавета – учениця 9 класу Комунального закладу «Богодухівський ліцей № 2» Богодухівської міської ради Богодухівського району Харківської області в номінації «Народознавчий музей»;
- Перепелиця Лілія – учениця 10 класу Барвінківського ліцею № 1 Барвінківської міської ради Ізюмського району Харківської області в номінації «Музей історії освіти».

Акція пам'яті дітей, які загинули внаслідок повномасштабного вторгнення росії до України

На початку червня 2022 року в Комунальному закладі «Харківський обласний Палац дитячої та юнацької творчості» відбулася акція пам'яті дітей, які загинули внаслідок повномасштабного вторгнення росії до України. Це нестерпний біль нашої країни, страшне горе батьків, скорбота всього українського народу, усього світу. Вони могли стати мудрими педагогами, сміливими рятувальниками, справжніми воїнами, відомими акторами та науковцями, чудовими музикантами та художниками, справними фермерами, талановитими архітекторами й інженерами, чуйними лікарями, непе-

ревершеними кухарями, турботливими батьками, вірними друзями і просто найкращими людьми України. Але жорстока війна забрала їх життя.

Учні та педагоги закладів освіти Харківської області власноруч намалювали янголів, щоб таким чином ушанувати пам'ять дітей, які загинули внаслідок збройної агресії росії проти України. Акція відбулася онлайн на сторінці у ФБ за хештегом #палацакціяпам'ятідітей.

Ці янголи – символ нашої скорботи за кожною дитиною, життя якої обірвала війна.

Всеукраїнська краєзнавча конференція учнівської молоді за темою «Діти і війна: сучасний вимір»

10 червня 2022 року в онлайн-форматі відбулася Всеукраїнська краєзнавча конференція учнівської молоді за темою «Діти і війна: сучасний вимір». Організаторами конференції виступили Український державний центр національно-патріотичного виховання, краєзнавства і туризму учнівської молоді Міністерства освіти і науки України та Комунальний заклад «Харківська обласна станція юних туристів» Харківської обласної ради. На конференцію надійшло 70 робіт із 17 областей України, із доповідями виступили 28 учасників. Усі учасники конференції – автори робіт – свідомо засудили російську федерацію, що розпочала війну, правдиво описали всі події, свідками яких вони стали в часи військової агресії, висловили свою переконливу позицію щодо Перемоги Збройних сил України над російськими окупантами.

23–24 липня 2022 року Максим Стремюхов, вихованець гуртка «Шахи»

Комунального закладу «Харківський обласний Палац дитячої та юнацької творчості» (керівник Галина Шаповал) брав участь у заходах, спрямованих на підтримку ЗСУ та дітей, які постраждали внаслідок війни. Заходи проводилися в Закарпатській області, де він зараз знаходиться зі своєю родиною. Максим – чемпіон Харкова та Харківської області з шахів у своїй віковій категорії. Під час заходів він грав із бажаними в шахи чи шашки та збирав кошти на підтримку ЗСУ, а також узяв участь у шаховому турнірі, що проводився з метою збору коштів на допомогу дітям, які постраждали внаслідок війни. Максим не тільки успішно зіграв у турнірі, а й зробив свій внесок у майбутню Перемогу України.

Обласна виставка-акція «Ілюстрована Конституція України»

З метою реалізації Концепції національно-патріотичного виховання, затвердженої Указом Президента України від 18.05.2019 № 286/2019, формування в учнівської молоді соціально-політичних цінностей, соціальної активності, почуття патріотизму, поваги до Конституції та законів України з 23 по 30 червня 2022 року в Комунальному закладі «Харківський обласний Палац дитячої та юнацької творчості» відбулася обласна виставка-акція «Ілюстрована Конституція України» в дистанційній формі.

У заході взяли участь учні закладів загальної середньої та вихованці закладів позашкільної освіти Харківської області. На виставці були представлені близько 30 творчих дитячих робіт, що ілюструють статті Конституції України.

Обласна акція «Україна. Понад тисяча років державності»

У кінці липня 2022 року в Комунальному закладі «Харківський обласний Палац дитячої та юнацької творчості» до Дня Української Державності відбулася обласна акція «Україна. Понад тисяча років державності». 28 липня 2022 року, у День хрещення Київської Русі, уперше був відзначений День Української Державності. Відповідний указ Президент Володимир Зеленський підписав у 2021 році в День Незалежності України.

Учні та педагоги закладів освіти Харківської області привітали Україну зі святом і згадали історичні події та видатних людей нашої країни. Учасники записали відеолістівки та інформаційні відеосюжети, намалювали історичні події, портрети видатних людей України, її захисників.

Кожна робота – це виявлення любові та поваги до тих, хто високою ціною здобував і сьогодні виборює наше право на вільне й незалежне життя!

Харківська обласна Мала академія наук: досягнення та перспективи

Мала академія наук України є унікальною освітньою системою виявлення й підтримки обдарованої учнівської молоді та її залучення до науково-дослідницької роботи. Статус та засади діяльності Малої академії визначаються законами України «Про освіту», «Про позашкільну освіту», «Про наукову і науково-технічну діяльність».

Комунальний заклад «Харківська обласна Мала академія наук Харківської обласної ради» є центром Харківського територіального відділення Малої академії наук. Координатором територіальних відділень МАН є Національний центр «Мала академія наук України», який підпорядковується Міністерству освіти і науки України та Національній академії наук України. Заклад має статус Центру наукової освіти II категорії під егідою ЮНЕСКО та статус Академії Copernicus. МАН – перша і єдина в Україні освітня структура, що має такий престижний статус. Це надає ексклюзивні можливості для дітей і педагогів, сприяє формуванню позитивного іміджу України на міжнародній арені.

Організація освітнього процесу

Забезпечення рівного доступу до якісної освіти обдарованої молоді є однією з актуальних тенденцій розвитку діяльності Харківської обласної МАН, неза-

лежно від місця перебування вихованців під час воєнних дій в Україні.

У 2021/2022 навчальному році на базі закладу функціонували 45 гуртків (73 групи), у яких навчалися 1510 вихованців. Роботу гуртків було організовано за науковими відділеннями МАН відповідно до основних наукових профілів: фізико-математичного, технічного, природничого та суспільно-гуманітарного.

Навчання в гуртках здійснюється за державними програмами, рекомендованими до використання Міністерством освіти і науки України, і авторськими – погодженими науково-методичною радою Комунального вищого навчального закладу «Харківська академія неперервної освіти» й затвердженими наказом Департаменту науки і освіти Харківської обласної державної адміністрації.

На сьогодні педагогічними працівниками закладу розроблено 38 авторських навчальних програм із позашкільної освіти дослідницько-експериментального напрямку [Навчальні програми з позашкільної освіти. Дослідницько-експериментальний напрям / [відп. за випуск В. Ю. Луніна]. – Харків, 2020. – 452 с. – Вип. 1.].

Вектори співробітництва

Невід’ємним компонентом ефективної діяльності МАН є співпраця

із закладами освіти й науковими установами.

Упродовж навчального року в межах угод про співпрацю продовжено співробітництво з 14 закладами вищої освіти, 3 науково-дослідними інститутами НАН України, 16 закладами загальної середньої освіти міста Харкова та області. З 2017 року Харківська обласна МАН взаємодіє з Північно-Східним науковим центром НАН України і МАН України, Радою ректорів Харківського вузівського центру та Харківським університетським консорціумом.

У межах співробітництва передбачено:

- науковий супровід учнівських досліджень;
- популяризація наукових знань;
- використання навчально-наукової бази установ;
- розробка навчальних програм;
- проведення спільних заходів, спрямованих на пошук і підтримку талановитих дітей;
- участь науковців у гуртковій роботі та в роботі журі обласних і всеукраїнських конкурсів.

II (обласний) етап Всеукраїнського конкурсу-захисту науково-дослідницьких робіт учнів – членів Малої академії наук України

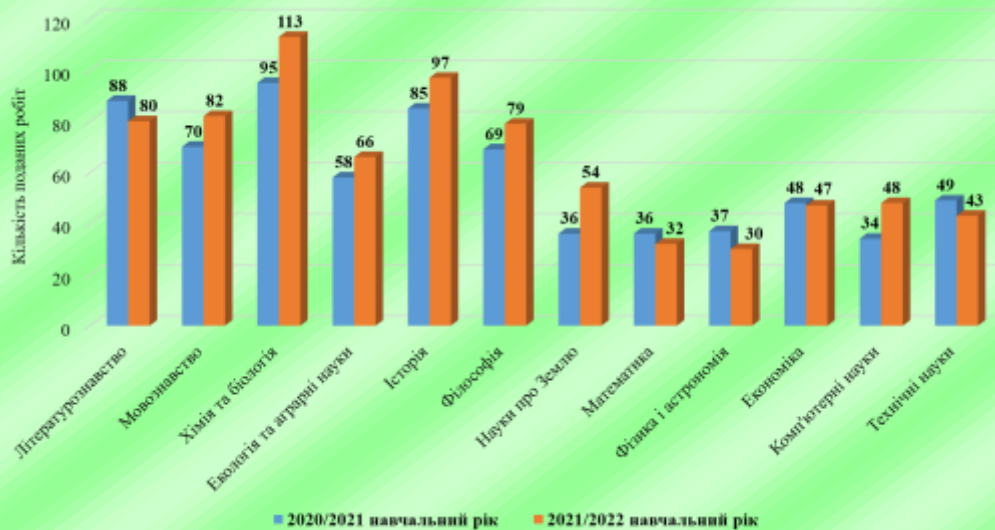
Одним із наймасовіших заходів дослідницько-експериментального напрямку є Всеукраїнський конкурс-захист науково-дослідницьких робіт учнів – членів Малої академії наук України. Конкурс проводиться відповідно до Правил проведення Всеукраїнського конкурсу-захисту науково-дослідницьких робіт учнів – членів Малої академії наук України, затверджених наказом Міністерства освіти і науки України від 08.02.2021 № 147, зареєстрованих у Міністерстві юстиції України за № 441/36063.

Основними завданнями Конкурсу є виявлення та підтримка інтелектуально та творчо обдарованої молоді, залучення її до науково-дослідницької та експериментальної роботи, формування активної громадянської позиції, виховання наполегливості, уміння формувати й обстоювати власну думку.

II (обласний) етап Конкурсу цього року відбувся з 22 січня по 20 квітня у змішаній формі (очній, заочній та дистанційній) у 69 секціях 12-ти наукових відділень. До структури Конкурсу введено нову секцію «Геоінформаційні системи та дистанційне зондування Землі» (наукове відділення наук про Землю).

На розгляд журі було подано 771 (705 – у 2020/2021 навчальному році) науково-дослідницьку роботу учнів-переможців районних (міських) етапів.

Кількість поданих робіт на II (обласний) етап Всеукраїнського конкурсу-захисту науково-дослідницьких робіт учнів – членів Малої академії наук України за науковими відділеннями

Від районів Харківської області надійшло 204 (190 – у 2020/2021 навчальному році) дослідницькі роботи; від районів міста Харкова – 307 (286); від закладів професійної (професійно-технічної), фахової передвищої освіти, закладів освіти обласного (міського) підпорядкування в межах Харківської області – 260 (229).

Інтелектуальні знання та наукові здобутки учасників II етапу Конкурсу оцінювали понад 180 педагогічних і науково-педагогічних працівників із 19-ти закладів вищої освіти, 6-ти науково-дослідних і профільних установ Харківщини.

За результатами Конкурсу переможцями регіонального етапу змагань стали 428 здобувачів освіти, що становить 55,5% від загальної кількості учасників (у 2020/2021 навчальному році – 395 осіб, 56%).

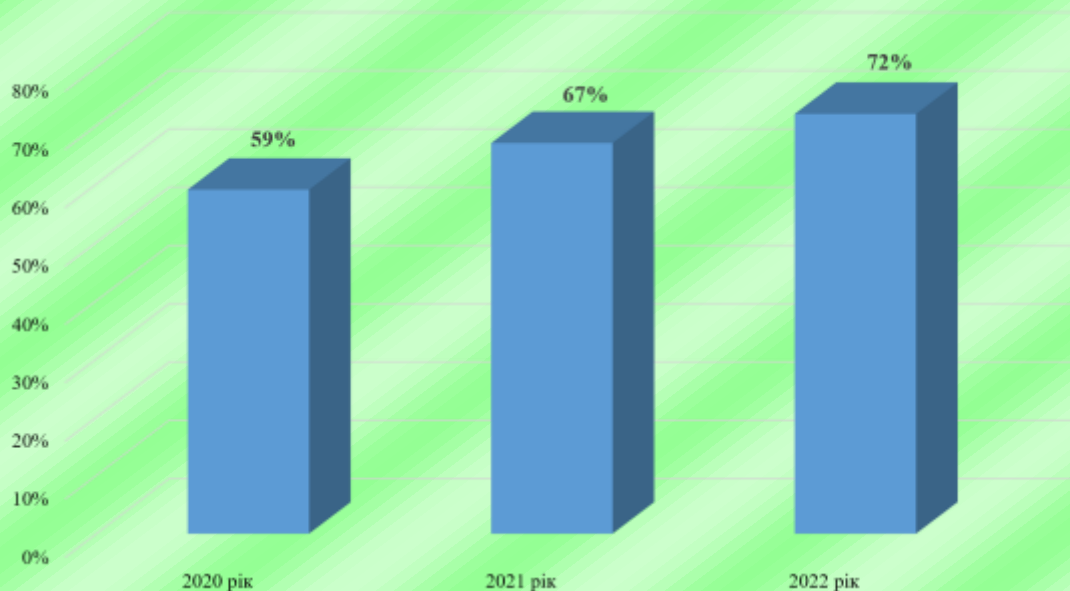
III (фінальний) етап Всеукраїнського конкурсу-захисту науково-дослідницьких робіт учнів – членів Малої академії наук України

Майже 20 років команда Харківської області утримує лідерство за кількістю призових місць і ефективністю виступу на фінальному етапі Конкурсу МАН. Успішний виступ юних дослідників підтверджує високий рівень підготовки учасників.

Цього року III (фінальний) етап Конкурсу відбувся з 10 червня по 10 липня в онлайн-форматі. Команду Харківської області представив 61 учасник.

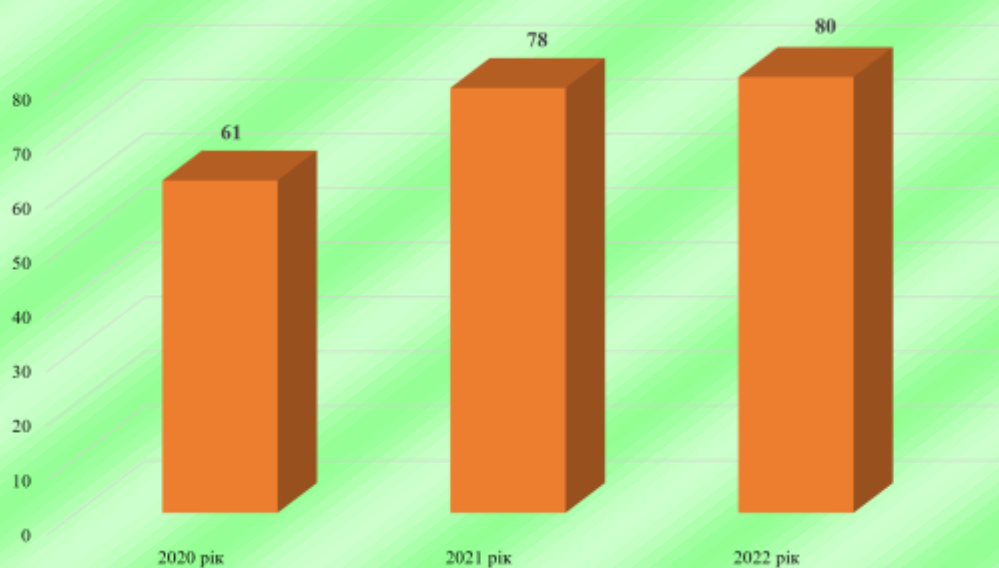
За результатами участі 11 учасників нагороджені золотими медалями, 14 – срібними, 19 – бронзовими. Ефективність виступу команди – 72 %.

Результативність участі команди Харківської області у ІІІ (фінальному) етапі Всеукраїнського конкурсу-захисту науково-дослідницьких робіт учнів – членів Малої академії наук України

Кількість рейтингових балів за результатами участі команди Харківської області в ІІІ (фінальному) етапі Всеукраїнського конкурсу-захисту науково-дослідницьких робіт учнів – членів Малої академії наук України

(І місце – 3 бали, ІІ місце – 2 бали, ІІІ місце – 1 бал)

З п'яти учнів із закладів загальної середньої освіти сільської місцевості, які увійшли до складу команди Харківської області, чотири стали переможцями (Комунальний заклад «Пісочинський ліцей Пісочинської селищної ради Харківського району Харківської області», Комунальний заклад «Безлюдівський юридичний ліцей імені Героя Радянського Союзу І.Я. Підкопая Безлюдівської селищної ради», Комунальний заклад «Дергачівський ліцей № 3» Дергачівської міської ради Харківської області, Андріївський ліцей № 1 Донецької селищної ради Ізюмського району Харківської області).

Стипендії Президента України

Успіхи юних науковців високо оцінюються на державному рівні. У 2006 році вперше були введені стипендії Президента України для учнів-переможців фінального етапу Конкурсу МАН, які з того часу надаються щорічно.

За останні три роки стипендіатами стали 38 переможців (2019 р. – 14, 2020 р. – 11, 2021 р. – 13).

Участь в інтелектуальних змаганнях

На сьогодні Всеукраїнський конкурс-захист МАН став своєрідним трампліном для подальшої участі слухачів МАН у всеукраїнських і міжнародних наукових змаганнях. Незважаючи на надзвичайно складні умови підготовки в умовах воєнного стану в Україні, юні дослідники Харківщини – вихованці Харківської обласної МАН – брали активну участь у наукових заходах. Серед них:

- Міжнародний літературний конкурс «Україна в барвах слова» (Зенова Вероніка, I місце);
- Міжнародна виставка винаходів та інновацій (International Invention and Innovation Show INTARG 2022) (Горішня Катерина, срібна медаль);
- VIII Всеукраїнська олімпіада з філософії для школярів (Пешков Георгій, I місце);
- Всеукраїнська красназавча експедиція учнівської молоді «Моя Батьківщина – Україна» (I командне місце);
- XII Всеукраїнський інтернет-турнір з природничих дисциплін «Відкрита природнича демонстрація» (I командне місце);
- Всеукраїнський конкурс мотиваційних есе «Я мрію стати педагогом» (Дубіна Інна, Гарбар Софія, I місце);
- Всеукраїнський інтерактивний конкурс «МАН-Юніор Дослідник» (I місце – Істоміна Софія; II місце – Сидорова Поліна; III місце – Колесников Максим);
- Всеукраїнський біологічний форум учнівської та студентської молоді «Дотик природи» (I місце – Міланіна Анастасія, Кладченко Анастасія; II місце – Торохтій Карина; III місце – Власюк Артем);
- Міжнародна науково-практична конференція учнів – членів Малої академії наук «Україна очима молодих» (5 учасників);

- Міжнародна Школа з культурної дипломатії (слухачі – Іванчіхіна Крістіна, Федорченко Єгор);
- Всеукраїнська природнича школа учнівської молоді (24 слухачі) тощо.

***Пріоритетні напрями діяльності
Харківської обласної МАН
у 2022/2023 навчальному році***

У 2022/2023 навчальному році в умовах дії правового режиму воєнного стану в Україні пріоритетними напрямками діяльності педагогічного колективу Харківської обласної Малої академії наук є:

1. Забезпечення рівного доступу до якісної освіти обдарованої учнівської молоді незалежно від місця перебування під час воєнних дій в Україні.

2. Розвиток дитини як особистості. Задоволення її освітніх потреб та інтересів. Навчання, виховання, розвиток, соціалізація здобувачів освіти.

3. Національно-патріотичне виховання дітей та молоді відповідно до Концепції національно-патріотичного виховання в системі освіти України, затвердженої наказом МОНУ від 06.06.2022 № 527 (зі змінами).

4. Організація освітнього процесу з урахуванням безпекової ситуації в регіоні з використанням доступних інформаційно-телекомунікаційних технологій.

5. Продовження співробітництва із закладами вищої освіти, науково-дослідними інститутами НАН України незалежно від їх місцезонашування під час війни:

- використання науково-освітніх ресурсів Національного центру «Мала академія наук України»;
- розвиток соціального партнерства з іншими територіальними відділеннями України.

6. Розвиток пропедевтичного напрямку. Консультаційна робота.

7. Популяризація науки через залучення дітей до масових заходів дослідницько-експериментального напрямку та наукових гуртків МАН. Підтримка й реалізація проєктів ЮНЕСКО, участь у міжнародних заходах.

8. Волонтерська діяльність.

9. Створення сучасних авторських програм дослідницько-експериментального напрямку.

Діяльність дитячо-юнацьких спортивних шкіл системи освіти Харківської області

У Харківському регіоні функціонує 33 ДЮСШ, із яких 22 перебувають у власності міських територіальних громад, 10 у селищних і одна в сільській, із загальною кількістю вихованців 23440.

У 33-х ДЮСШ культивуються 50 видів спорту (206 відділень), із них 23 олімпійські види спорту (145 відділень), у тому числі 2 зимових види спорту (лижні гонки – 1 відділення, біатлон – 5 відділень), 25 неолімпійських видів спорту (59 відділень) і 2 види спорту (плавання

– 1 відділення, спортивне орієнтування – 1 відділення) інвалідів з ураженням опорно-рухового апарату, вадами зору, слуху й розумового та фізичного розвитку.

Тренерсько-викладацьким процесом у ДЮСШ займаються 757 тренерів-викладачів, у тому числі 490 штатних, із яких 430 мають вищу освіту за спеціальністю «Фізична культура і спорт». Інформацію про тренерсько-викладацький якісний склад ДЮСШ Харківської області наведено в таблиці 1.

Інформація про тренерсько-викладацький склад ДЮСШ

Таблиця 1

№	Назва та кількість спортивних закладів освіти	Штатних тренерів (усього)			Зі штатних тренерів мають фізкультурну освіту (усього)		
		2020	2021	+/-	2020	2021	+/-
1	ДЮСШ – 33	519	490	-29	457	430	-27

У 2022 році відбулося зменшення кількості штатних тренерів-викладачів у зв'язку зі скороченням мережі ДЮСШ.

Охоплення учнівської молоді дитячо-юнацькими спортивними школами

Таблиця 2

Рік	Загальний контингент	Кількість учнів, які займаються в ДЮСШ	Відсоток учнів, охоплених спортивною роботою в ДЮСШ %
2015	218851	27066	12,37
2016	233602	27154	11,63
2017	225896	27896	12,35
2018	246000	28423	11,55
2019	203008	27362	13,48
2020	237690	26600	11,19
2021	228989	23440	10,23

Зменшення відсотка охоплення учнів, які займаються в дитячо-юнацьких спортивних школах, значною мірою зумовлено збільшенням кількості загального контингенту та зменшенням кількості ДЮСШ.

Навчально-тренувальний процес відбувається на 702 основних спортивних спорудах і в приміщеннях, із яких лише 222 власні. А 7 ДЮСШ взагалі на мають жодної власної спортивної споруди чи приміщення. Усі навчально-тренувальні заняття в цих ДЮСШ здійснюються на базах закладів загальної середньої освіти.

Протягом минулого року для подальшого навчання в закладах спортивного спрямування було направлено 33 вихованці дитячо-юнацьких спортивних шкіл Харківської області.

Спортивні досягнення учнів і студентів у 2022 році

10–12 лютого в місті Івано-Франківськ відбулася ІV літня Гімназіада України з тхеквондо ВТФ. Харківські учні гідно представили область і здобули 2 золоті та 1 бронзову медаль.

12–13 лютого в місті Івано-Франківськ відбулася ХVІІ літня Універсіада України з тхеквондо ВТФ. Студентка Харківського національного університету радіоелектроніки Христенко Єлизавета завоювала золоту медаль, студентки Харківського національного педагогічного університету імені Г.С. Сковороди Еріка Бригіда – золоту медаль, Орина Довалентинова – срібну медаль, Анна Плішань – срібну медаль.

22 лютого на базі Харківського палацу спорту «Локомотив» імені Г.М. Кірпи відбулися зональні змагання ІV літньої Гімназіади України з баскетболу 3х3

серед дівчат, на яких ІІІ місце посіла команда Харківської гімназії № 14 Харківської міської ради Харківської області, ІІ місце – команда Харківської загальноосвітньої школи І-ІІІ ступенів № 103 Харківської міської ради Харківської області.

23 лютого на базі Харківського палацу спорту «Локомотив» імені Г.М. Кірпи відбулися зональні змагання ІV літньої Гімназіади України з баскетболу 3х3 серед юнаків: І місце посіла команда Харківської гімназії № 47 Харківської міської ради Харківської області, ІІ місце – команда Харківської ЗОШ № 99 Харківської міської ради Харківської області.

14 – 20 травня у Франції проходила 19 Всесвітня літня Гімназіада. До складу української делегації увійшли 12 спортсменів і 3 тренери Харківської області. За результатами виступу наші спортсмени внесли до скарбнички України 4 срібних (тхеквондо, бадмінтон, спортивне орієнтування) та 2 бронзових медалі (греко-римська боротьба та спортивне орієнтування).

14–31 липня в м. Лодзь (Польща) відбулися Європейські університетські ігри 2022. До складу української делегації увійшли 48 спортсменів і 13 тренерів (представників делегацій) від ЗВО Харківської області (Харківська державна академія фізичної культури, Харківський національний університет імені В. Н. Каразіна, Харківський національний економічний університет, Національний технічний університет «ХПІ», Харківський національний автомобільно-дорожній університет, Харківська державна академія дизайну і мистецтв, Харківський національний університет радіоелектроніки, Харківський національний педагогіч-

ний університет імені Г. С. Сковороди, Український державний університет залізничного транспорту). Наші студенти брали участь у змаганнях із бадмінтону, карате, кікбоксингу WAKO, тхеквондо ВТФ, футзалу (чоловіки та жінки). Усього харківські спортсмени здобули 10 медалей: 2 золоті, 5 срібних і 3 бронзових. За результатами виступу Україна посіла II місце за кількістю медалей (19 золотих, 25 срібних і 18 бронзових) і III місце за кількістю золотих медалей.

28 липня студент із групи ГМ-131 Відокремленого структурного підрозділу «Харківський комп'ютерно-технологічний фаховий коледж» НТУ «ХП» Андрій Пшеничний виборов перше місце у світі на змаганнях із авіамоделювання, що проходили в Болгарії.

Незважаючи на дуже складний час, наші школярі продовжують шлях до спортивних перемог і готуються до участі в 19 Всесвітній літній Гімназії (Нормандія, Франція). До складу української делегації увійшли 12 спортсменів і 3 тренери Харківської області:

1. Лаврова Софія (бадмінтон);
2. Фролова Варвара (бадмінтон);
3. Столовой Євгеній (бадмінтон);
4. Крюкова Анна (бадмінтон, тренер);
5. Капінос Кирило (баскетбол 3х3, юнаки);
6. Йяму Десмонд (баскетбол 3х3, юнаки);
7. Яровий Віталій (бокс, тренер);
8. Стрижекозін Дмитро (боротьба греко-римська);
9. Торяник Павло (боротьба греко-римська);
10. Рутенко Сергій (боротьба греко-римська, тренер);
11. Отришко Єва-Марія (спортивне орієнтування);
12. Зоїдзе Єлизавета (теніс настільний);
13. Костевич Дар'я (тхеквондо ВТФ);
14. Крайнова Маргарита (тхеквондо ВТФ);
15. Бардаков Руслан (тхеквондо ВТФ).

Розвиток освіти Харківщини

Інформаційно-аналітичні матеріали
2021/2022 навчальний рік

Редактор: *Писаренко Т.І.*

Технічне та художнє оформлення: *Семисошенко С.В.*

Електронне видання

Харківська академія неперервної освіти
61057, м. Харків, вул. Пушкінська, 24,
тел./факс (057) 731-21-31,
E-mail: kvnz.hano@gmail.com
Web-сайт: www.edu-post-diploma.kharkov.ua